

**UCHWAŁA NR XLII/690/17
RADY MIASTA TYCHY**

z dnia 30 listopada 2017 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego do roku 2022

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017. poz.1875 t.j.), art. 4 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017. poz.1868 t.j.), pkt 1 ppkt 1.4 rozdziału VII załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 poz.1492), na wniosek Prezydenta Miasta Tychy po zaopiniowaniu przez Komisję Porządku Publicznego i Zdrowia,

Rada Miasta Tychy uchwała:

§ 1

Przyjmuje się Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do roku 2022, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3

Zobowiązuje się Prezydenta Miasta Tychy do złożenia Radzie Miasta Tychy w terminie do 30 kwietnia 2023 roku sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Tychy

mgr Maciej Gramatyka

Załącznik do Uchwały
Nr XLII/690/17
Rady Miasta Tychy
z dnia 30 listopada 2017r.

TYCHY DOBRE MIEJSCE

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do roku 2022

TYCHY 2017

Spis treści

Rozdział I Wprowadzenie	3
Rozdział II Diagnoza obszarów ochrony zdrowia psychicznego w mieście Tychy wraz z działaniami	5
Rozdział III Priorytety Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	50
Rozdział IV Cele i zadania Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	51
Rozdział V Harmonogram realizacji Programu	59
Rozdział VI Monitoring i ewaluacja Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	59
Rozdział VII Finansowanie Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	60
Rozdział VIII Podmioty realizujące i uczestniczące	60
Rozdział IX Sprawozdawczość	60
Rozdział X Programy i strategie częściowo powiązane merytorycznie z Miejskim Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego	61
Rozdział XI Posumowanie i prognozowane efekty	61
Rozdział XII Podstawa Prawna Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	62
Rozdział XIII Podmioty współpracujące przy tworzeniu Miejskiego programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	62

I. WPROWADZENIE

Istnieje wiele definicji zdrowia, jednakże najbardziej znaną ale jednocześnie najbardziej odzwierciedlającą wszystkie jego aspekty definicją jest definicja Światowej Organizacji Zdrowia z 1947 roku mówiąca, iż zdrowie „jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie wyłącznie brakiem choroby czy niedomagania”. Zachowanie równowagi na każdej z wymienionych płaszczyzn wydaje się być optymalne dla utrzymywania zdrowia. Zdrowie psychiczne jest ważnym elementem, coraz częściej dostrzeganym jako nieodzowny element całokształtu zdrowego społeczeństwa, mimo iż często nadal niedoceniany czy też przesuwany na dalszy plan, po zachowaniu czy poprawie zdrowia fizycznego. Na podstawie licznych publikacji wiadomo, iż wiele chorób somatycznych ma swoje głębokie podłoże także w sferze psychicznej. Dlatego należy dążyć do zaspakajania potrzeb psychicznych, zapewnienia właściwej i wystarczającej opieki psychiatrycznej oraz psychologicznej, a nade wszystko promocji zdrowia i profilaktyki psychiatrycznej, zaczynając od działań prewencyjnych już na etapie edukacji szkolnej.

Pogorszenie stanu zdrowia czy też jego utrata, w tym także zdrowia psychicznego są możliwe na każdym etapie rozwojowym człowieka. Stwarza to zagrożenie zdrowotne dla pojedynczej jednostki, najbliższego otoczenia i rodziny ale także społeczeństwa. Konsekwencją jest uniemożliwienie prawidłowego i płynnego funkcjonowanie w życiu osobistym i zawodowym. Bardzo często u osób z problemami czy zaburzeniami psychicznymi dochodzi do wyobcowania i wyizolowania, co stanowi zjawisko niepożądane, prowadzące do destrukcyjnych zachowań osobniczych. Osoby te wymagają takiego samego traktowania jak osoby z zaburzeniami somatycznymi, wymagają wsparcia, szacunku oraz równego dostępu do lekarzy wszystkich specjalności.

W dokumencie, jaki stanowi Narodowy Program Zdrowia (NPZ) na lata 2016 – 2020, określono, iż celem strategicznym „jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu”. Dokument określa sześć celów operacyjnych z czego trzeci stanowi „Profilaktykę zdrowia psychicznego i poprawę dobrostanu psychicznego społeczeństwa”.

Ponadto w polskich przepisach prawa zdrowie psychiczne znajduje swe odzwierciedlenie głównie w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 5 maja 2017r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 882 t.j.), gdzie zgodnie z art. 2. ustawy ochrona zdrowia psychicznego obejmuje:

- a) promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym;
- b) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej a także innych form pomocy czy opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;

c) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw oraz przeciwdziałanie dyskryminacji tych osób.

Działania te wkomponowują się w zapisy zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, a ich realizacja spoczywa na wymienionych poniżej jednostkach. Ustawa wskazuje, iż organy administracji samorządowej są m.in. odpowiedzialne za zdrowie psychiczne mieszkańców. Również wprowadzone 8 lutego 2017 r. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz. U. 2017 poz. 458) określa, iż organy administracji rządowej, samorządowej oraz Narodowy Fundusz Zdrowia biorą udział w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Ustawodawca wymienia także inne podmioty (m.in. stowarzyszenia, samorządy zawodowe, fundacje, kościoły) oraz osoby fizyczne i prawne mogące uczestniczyć w działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Cytowane wyżej rozporządzenie określa strategię działań, których celem jest:

- a) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej, wielosektorowej powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- b) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych w szczególności zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego realizowany będzie w oparciu o współpracę z podmiotami działającymi w mieście Tychy, bądź też na jego rzecz oraz zgodnie z kompetencjami w wielosektorowych obszarach szeroko rozumianej ochrony zdrowia psychicznego.

II. DIAGNOZA OBSZARÓW OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO W MIEŚCIE TYCHY WRAZ Z DZIAŁANAMI

1. Dane demograficzne i epidemiologiczne

Powierzchnia miasta Tychy – 81, 72 km²

1. Ludność miasta Tychy w latach 2010 – 2017 wg danych z rejestru wyborców ilustruje poniższa tabela

Tab. nr 1 Liczba mieszkańców (stan na 30 czerwca 2017)

Stan na dzień	Liczba mieszkańców
2010	126 633
2011	126 178
2012	125 703
2013	124 893
2014	124 044
2015	123 328
2016	122 418
2017 (stan na 30 czerwca)	121 891

Źródło : <https://bip.umtychy.pl/index.php?action=PobierzPlik&id=362261>

2. Dane dotyczące kondycji psychicznej Polaków zamieszczone zostały w raporcie z badania „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostępu do psychiatrycznej opieki zdrowotnej - EZOP Polska”. Wyniki badania pokazują, iż potencjalnymi pacjentami opieki psychiatrycznej w naszym kraju może być łącznie nawet 6-7,5 mln osób, a nie tylko, jak obecnie się wykazuje ok. 1,6 mln os. rocznie. Największą grupę zaburzeń psychicznych w Polsce stanowią te, które związane są z używaniem substancji (12,8 %) aż 11,9 % to zaburzenia związane z następstwami nadużywania alkoholu. Kolejną grupą są zaburzenia nerwicowe (ok. 10%), impulsywne zaburzenia zachowania (3,5 %) oraz zaburzenia nastroju (3,5 %), w tym, aż 3 % stanowi depresja. Choroba ta jest coraz bardziej rozpowszechniona i staje się poważnym problemem zdrowotnym i społecznym. Częściej dotyka kobiety i wzrasta z wiekiem, przewiduje się, że liczba osób z zaburzeniami depresyjnymi będzie rosła również wśród osób powyżej 65 r.ż. Ponadto od początku lat 90 rośnie wskaźnik samobójstw w Polsce¹.

**Tab. Nr 2 Chorzy (osoby) leczeni z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień)
w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej***

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015
woj. śląskie	146009	141644	161338	3149,5	3088,7	3529,7	36443	28846	36238	785,7	628,0	791,6
Tychy	4850	4763	4981	3748,5	3703,1	3878,0	1354	709	1064	1046,1	550,9	828,1

1. W.P.Kalbarczyk,S.Murawiec,M.Kalbarczyk.Priorytetowe działania w obszarze zdrowia psychicznego na lata 2016-2020.Warszawa, grudzień 2016

**Tab. Nr 3 Chorzy (osoby) leczeni z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi
używaniem alkoholu w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej***

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015
woj. śląskie	22024	20851	22481	475,1	454,7	491,8	10095	7272	8408	217,6	158,3	183,7
Tychy	512	670	719	395,7	520,9	559,8	244	179	378	188,5	139,1	294,2

**Tab. Nr 4 Chorzy (osoby) leczeni z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi
używaniem substancji psychoaktywnych w jednostkach psychiatrycznej opieki
ambulatoryjnej***

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015	2010	2014	2015
woj. Śląskie	3475	3434	4769	75,0	74,0	104,3	1639	1403	2287	35,3	30,5	50,0
Tychy	164	130	138	126,8	101,1	107,4	84	42	85	64,9	32,6	66,2

*Źródło: http://www.katowice.uw.gov.pl/wdznnsocz/Opracowania_OAiSM_2016_RAPORT.html

(XI Zdrowie psychiczne2016.pdf)

Tab. Nr 5 Chorzy leczenia w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	2014		2015	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Zaburzenia psychiczne (bez uzależnień)				
woj. śląskie				
Leczeni ogółem	141644	308,9	161338	353,0
po raz pierwszy	28846	62,8	36238	79,2
Tychy				
Leczeni ogółem	4763	370,3	4981	387,8
po raz pierwszy	709	55,1	1064	82,8
Wyszczególnienie	2014		2015	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu				
woj. śląskie				
Leczeni ogółem	20851	45,5	22481	49,2
po raz pierwszy	7272	15,8	8408	18,4
Tychy				
Leczeni ogółem	670	52,1	719	56,0
po raz pierwszy	179	13,9	378	29,7
Wyszczególnienie	2014		2015	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych				
woj. śląskie				
Leczeni ogółem	3434	7,5	4769	10,4
po raz pierwszy	1403	3,1	2287	5,0
Tychy				

Leczeni ogółem	130	10,1	138	10,7
po raz pierwszy	42	3,3	85	6,6

Źródło: http://www.katowice.uw.gov.pl/wdznsoz/Ochrona_zdrowia_2015_powiaty.html (Tychy2015-1.pdf)

2. Ochrona zdrowia

2.1 Stacjonarna Opieka Zdrowotna

Liczba łóżek szpitalnych (wszystkich) w mieście wynosi 571 (w tym 10 miejsc dziennego pobytu w ramach zespołu leczenia jednego dnia dla świadczeniodawcy „Ultra-Med.-Strefa sp. z o.o. realizujące w zakresie otolaryngologii)*.

Szpital Miejski Sp. z o.o. ul. Cicha 27 posiada:

- oddział dziecięcy;
- oddział kardiologiczny;
- oddział internistyczny o profilu gastroenterologicznym.

Megrez Sp. z o.o. ul. Edukacji 102 posiada:

- oddział chorób wewnętrznych;
- oddział chorób wewnętrznych z pododdziałem kardiologicznym;
- oddział chirurgii ogólnej i onkologicznej;
- oddział geriatryczny;
- oddział obserwacyjno-zakaźny;
- oddział ginekologiczno-położniczy z pododdziałem ginekologii onkologicznej;
- oddział neonatologiczny;
- oddział neurologiczny;
- oddział okulistyczny;
- oddział laryngologiczny;
- oddział rekonstrukcji narządu ruchu;
- oddział anestezjologii i intensywnej opieki medycznej.

2.2 Ambulatoryjna opieka zdrowotna *

Na terenie miasta Tychy funkcjonuje 28 przychodni świadczących podstawową opiekę zdrowotną, z którymi OW NFZ zawarł umowę. Liczba poradni specjalistycznych z którymi OW NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej wynosi:

- ambulatoryjna opieka specjalistyczna 147;
- leczenie stomatologiczne 29 poradni;
- rehabilitacja lecznicza 6 poradni.
- opieka psychiatryczna – ujęta w tabeli nr 6

Tab. Nr 6 Opieka psychiatryczna w mieście Tychy

Nazwa i adres	Rodzaj świadczeń
Przychodnia Nr 4 Sp. z o. o. al. Niepodległości 45, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych
„Awicenna” Zespół Poradni Specjalistycznych ul. Cyganerii 43-100 Tychy 1	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych ✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci
Paprocany Sp. z o.o. NZOZ Centrum Medyczne Paprocany ul. Sikorskiego 101,43-100 Tychy	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych
Euro-Med. Sp. z o.o. ul. Zgrzebnioka 22, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych
NZOZ Przychodnia Nr 1 Optima ul. Wojska Polskiego 4, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych ✓ Świadczenia psychologiczne
NZOZ MENS SANA Przychodnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i innych Substancji Psychoaktywnych ul. Bukowa 20, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu ✓ Świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu
Marek Grodzki ul. Zgrzebnioka 18-20,	✓ Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne

43-100 Tychy	dla dzieci
NZOZ Psychoterapeutyczny Ośrodek Leczenia Nerwic i Promocji Zdrowia Psychicznego ul. Budowlanych 94, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia psychologiczne ✓ Świadczenia w zakresie leczenia nerwic ✓ Świadczenia w zakresie promocji zdrowia psychicznego
Centrum Psychiatrii Środowiskowej Feniks Kareł ul. Jana Pawła II 24, 43-100 Tychy, 43-100 Tychy	✓ Świadczenia seksuologiczne i patologii współżycia

2.3 Inna opieka zdrowotna *

Na terenie miasta Tychach istnieją także:

- zakłady zdrowotne świadczące opiekę pielęgniarsko-położniczą w miejscu zamieszkania oraz opiekę pielęgniarską w środowisku nauczania i wychowania;
- dwa specjalistyczne zespoły ratownictwa medycznego, dwa podstawowe zespoły ratownictwa medycznego.

* Źródło: Śląski Oddział Wojewódzki Narodowy Fundusz Zdrowia

3. Pomoc społeczna

3.1 Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS)

Środowiskowy Dom Samopomocy, jest ośrodkiem wsparcia, z którego korzystają osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym: osoby przewlekle psychicznie chore oraz osoby upośledzone umysłowo. Wsparcie mogą uzyskać osoby wymagające częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Udzielana jest pomoc socjalna, medyczna i terapeutyczna osobom mającym poważne trudności w życiu codziennym. Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia postępowanie rehabilitacyjne zmierzające do osiągnięcia poprawy funkcjonowania, jakości życia i powstrzymania postępującej regresji. Głównym zadaniem jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest jednostką prowadzącą działalność w formie ośrodka dziennego pobytu. Przeznaczony jest dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub

upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w pełnieniu ról życia codziennego w zachowaniu swojej integracji społecznej.

Udział uczestników w programie działalności ŚDS zmierza do wytworzenia i podtrzymywania u uczestników umiejętności funkcjonowania w ich najbliższym środowisku. Środowiskowy Dom Samopomocy podejmuje w pracy z uczestnikiem następujące działania:

1. Kształtowanie umiejętności społecznych niezbędnych do codziennej aktywności.
2. Wzmocnienie poczucia samorealizacji, poczucia własnej wartości i aktywności w oparciu o własne możliwości.
3. Kształtowanie właściwych postaw społecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji osób chorych psychicznie.
4. Wspieranie ciągłości procesu reintegracji i readaptacji u osób psychicznie chorych w celu uzyskania okresu recesji choroby, zmniejszania poczucia osamotnienia i bezsilności, redukcji napięć lękowych w kontaktach z innymi.
5. Poszerzenie kompetencji społecznych i interpersonalnych (umiejętność współpracy i komunikowania się w grupach, redukcje napięć emocjonalnych)
6. Usprawnianie samoobsługi.
7. Podnoszenie jakości i możliwości w zakresie zaradności życiowej.
8. Podnoszenie jakości i uatrakcyjnienie spędzanie czasu wolnego.
9. Stworzenie możliwości wyrażania ekspresji twórczej i rozładowania nagromadzonych napięć podczas różnych form terapii zajęciowej.
10. Wsparcie w zakresie zapewnienia uczestnikom możliwości korzystania z usług medycznych zwłaszcza poradni zdrowia psychicznego i farmakoterapii.
11. Kształtowanie zachowań prozdrowotnych.
12. Wzmocnienie współpracy z rodzinami.
13. Integracja ze środowiskiem lokalnym.

Podstawową formą działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest realizowanie, Indywidualnego Planu Postępowania Wspierająco – Aktywizującego dla Uczestnika. Plan ten dostosowany jest do potrzeb i możliwości psychofizycznych Uczestnika. Zajęcia w Domu mają formę zespołową lub indywidualną. Na postępowanie wspierająco-aktywizujące składa się:

1. Trening funkcjonowania w życiu codziennym:
  - 1.1. trening nauki higieny ,
  - 1.2. trening dbałości o wygląd zewnętrzny (nauka dbałości o własny wygląd poprzez dobór ubrań, fryzury, itp.),

- 1.3. trening kulinarny (nauka wykonywania prostych posiłków, nakrywania do stołu, właściwego zachowania się przy stole, posprzątania po posiłku),
  - 1.4. trening umiejętności praktycznych (nauka dbałości o czystość i porządek we własnym mieszkaniu, nabywanie umiejętności dokonywania drobnych napraw, itp.),
  - 1.5. trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi (nauka rozpoznawania nominałów, nauka robienia samodzielnych zakupów).
2. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych oraz rozwiązywania problemów:
- 2.1 nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów społecznych,
  - 2.2 aktywność i odpowiedzialność,
  - 2.3 motywowanie do funkcjonowania w oparciu o własne możliwości,
  - 2.4 kształtowanie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa i wzajemności,
  - 2.5 kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
  - 2.6 aktywizację w celu znalezienia zatrudnienia, rozwijanie umiejętności organizowania pracy (w tym zarobkowej),
  - 2.7 inne.
3. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego:
- 3.1 rozwijanie zainteresowania audycjami radiowymi, telewizyjnymi i filmami,
  - 3.2 rozwijanie umiejętności korzystania z form spędzania czasu wolnego (turystyka, rekreacja, udział w imprezach kulturalnych, sportowych, towarzyskich, klubowych),
  - 3.3 motywowanie do wychodzenia na zewnątrz domu (kino, teatr, muzeum, itp.),
  - 3.4 inne.
4. Terapia zajęciowa
5. Terapia ruchowa
6. Poradnictwo psychologiczne skierowane do Uczestników, a także do Rodzin i Opiekunów Uczestników.
7. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz poradnictwo socjalne skierowane do Uczestników, a także do Rodzin i Opiekunów Uczestników.
8. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia

9. Edukacja ukierunkowana na samodzielne korzystanie z różnych ofert publicznych, w tym usług medycznych.
10. Inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

W celu zapewnienia integracji społecznej uczestników, Środowiskowy Dom Samopomocowy współpracuje z placówkami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie oraz tymi instytucjami, które mogą przyczynić się do pełniejszej integracji Uczestników ze środowiskiem lokalnym. W szczególności są to:

- Rodzice lub Opiekunowie Uczestników oraz pozostali członkowie ich Rodziny,
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Powiatowy Urząd Pracy w Tychach,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- ośrodki i organizacje kulturalno-rozrywkowe,
- placówki oświatowe oraz inne jednostki świadczące usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Postępowanie wspierająco – aktywizujące określa Indywidualny Plan Postępowania Wspierająco - Aktywizującego dostosowany do potrzeb i możliwości psychofizycznych Uczestnika. Wdrażanie i koordynację przebiegu postępowania wspierająco – aktywizującego danego Uczestnika powierza się asystentowi prowadzącemu. Asystent prowadzi dzienniki dokumentujące pracę, w których odnotowuje prowadzone zajęcia, tematykę zajęć i sposób ich realizacji, ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników oraz ważne uwagi z punktu widzenia przebiegu indywidualnych planów postępowania wspierająco – aktywizującego. Na podstawie danych zawartych w tych dokumentach Zespół Wspierająco – Aktywizujący dokonuje, co najmniej raz na 6 miesięcy, oceny realizacji Indywidualnych Planów Postępowania Wspierająco – Aktywizującego poszczególnych Uczestników, osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości modyfikacji postępowania wspierająco - aktywizującego. W przypadku osiągnięcia przez Uczestnika poziomu samodzielności umożliwiającego uczestnictwo w innych formach wsparcia, Zespół Wspierająco – Aktywizujący wnioskuje do jednostki zlecającej o umożliwienie uczestnikowi korzystania z innych form wsparcia w celu kontynuacji procesu usamodzielnienia.

Zakładane rezultaty działalności Środowiskowego Domu Samopomocy to:

1. Nabywanie przez Uczestników umiejętności samoobsługowych, zaradności potrzebnej w życiu codziennym.
2. Podniesienie kompetencji społecznych, które są niezbędne do prowadzenia

samodzielnego życia, a także umiejętności potrzebnych w pracy zawodowej.

3. Dążenie do poprawy stanu zdrowia psychicznego oraz samopoczucia Uczestników.
4. Podnoszenie poczucia własnej godności i wartości wśród Uczestników.
5. Podnoszenie jakości w integracji społecznej ze środowiskiem lokalnym.

Reasumując należy podkreślić, iż Ośrodek (jeden prowadzony przez NGO, drugi przez MOPS) prowadzi działalność od roku 1997. jest odpowiedzią na potrzeby osób wymagających leczenia i rehabilitacji psychiatrycznej. Osoby te oprócz pomocy udzielanej przez MOPS i PZP nie miałyby żadnego oparcia w środowisku. Na terenie gminy Tychy nie funkcjonuje żaden oddział psychiatryczny w trybie całodobowym i dziennym. Podejmowanie przez ośrodek wczesnej interwencji w okresach nawrotu choroby zapobiega kolejnym hospitalizacjom. Osoba chora psychicznie nadal podlega społecznemu stygmatyzowaniu. Funkcjonowanie ŚDS przyczynia się do przeciwdziałania temu zjawisku. Poprzez ustrukturyzowany rozkład dnia oraz dobór różnorodnych zajęć chorzy w stanie remisji mają szansę na powrót do optymalnego funkcjonowania psychospołecznego, pełnienia ról społecznych i integracji ze środowiskiem lokalnym. Motywem przewodnim rehabilitacji w ŚDS jest dostarczanie jak największej ilości konstruktywnych bodźców pobudzających aktywność własną a tym samym przeciwdziałających izolacji i społecznemu wykluczeniu. Środowiskowy Dom Samopomocy wypełnia lukę pomiędzy hospitalizacją w szpitalu psychiatrycznym a samodzielnym funkcjonowaniem w społeczności lokalnej.

3.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Specjalistyczne usługi opiekuńcze, są jedną z form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczeniem niepieniężnym (usługowym) w ramach systemu pomocy społecznej. Usługi te są dla gminy zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Specjalistyczne usługi mają być dostosowane do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy oraz potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych określonych Rozporządzeniem MPS w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia
- pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia
- rehabilitacja fizyczna i usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych / tut. Ośrodek nie świadczy takiej pomocy/
- pomoc mieszkaniowa
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno – wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach jeśli nie

mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r.o ochronie zdrowia psychicznego. Dotyczy to zajęć rewalidacyjno – wychowawczych organizowanych w szczególności w przedszkolach, szkołach, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, ośrodkach rehabilitacyjno-wychowawczych, w domach pomocy społecznej i zakładach opieki zdrowotnej, a także w domu rodzinnym. Dla osób tych organizuje się również rehabilitację leczniczą, zawodową i społeczną. Rehabilitacja i zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze są bezpłatne (dla uczestnika).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, że ośrodki pomocy społecznej, w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego czy innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi, organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Przy określeniu komu przysługuje pomoc w formie usług specjalistycznych zastosowanie ma ogólna zasada dotycząca usług zapisana w ustawie o pomocy społecznej art.51 cyt. ustawy „Osobom ,które ze względu na wiek ,chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych ,mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze ...”

O pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy zwrócić się do Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania. Wymagane jest zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia uzasadniające korzystanie z tego rodzaju usług. Zaświadczenie to winien wystawić lekarz specjalista , zazwyczaj jest to lekarz psychiatra. Na podstawie przeprowadzonego postępowania, zgodnie z wymaganymi potrzebami, a także możliwościami Ośrodka skierowana zostaje pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Warunki i tryb ustalania oraz pobierania opłat za usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi określone zostały w Rozporządzeniu MPS z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wysokość ponoszonych opłat zależy od dochodu na osobę w rodzinie .Minimalny poziom dochodu, od którego jest obliczana wysokość odpłatności odpowiada aktualnie obowiązującemu kryterium dochodowemu osoby samotnie gospodarującej, a przedziały dochodu uzyskiwanego przez osobę samotnie gospodarującą lub przypadającego na osobę w rodzinie określają wskaźniki zawarte w cytowanym wyżej Rozporządzeniu.

Cenę jednej godziny Specjalistycznych Usług Opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala ośrodek pomocy społecznej, na podstawie analizy kosztów realizacji tego zadania lub wynika ono z umowy zawartej przez ośrodek z podmiotem przyjmującej

zlecenie realizacji zadania.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą obejmować:

- a) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza: uczenie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, w tym funkcjonowania społecznego, motywowanie do aktywności, prowadzenie treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, wspieranie w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych (utrzymywanie kontaktów z domownikami, rówieśnikami w miejscu nauki i pracy, organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji);
- b) interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym: poradnictwo specjalistyczne, wsparcie psychologiczne, ułatwienie dostępu do edukacji i kultury, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny podopiecznego, współpraca z jego rodziną;
- c) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (uzyskanie świadczeń, wypełnianie dokumentów);
- d) wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia (szukanie informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą, rozwiązywanie problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku);
- e) pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi (nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków, usamodzielnianie finansowe);
- f) usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu (zgodnie z zaleceniami lekarskimi, współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego);
- g) pomoc mieszkaniową (w uzyskaniu mieszkania, organizowaniu drobnych remontów, napraw, kształtowanie właściwych relacji z sąsiadami);
- h) zapewnienie dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem dostępu do zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeżeli nie mają ich zapewnionych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby

świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi muszą posiadać co najmniej półroczny staż w jednostce świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

3.3 Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)

Podstawowym celem WTZ jest rehabilitacja społeczna i zawodowa, zmierzająca do ogólnego rozwoju każdego uczestnika, poprawy jego sprawności psychofizycznej, zaradności osobistej oraz przystosowania do możliwie niezależnego i samodzielnego życia w środowisku społecznym.

Cele realizowane są poprzez:

- a) ogólne usprawnianie;
- b) rozwijanie umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej;
- c) przygotowanie do życia w środowisku społecznym (poprawa komunikacji, dokonywanie wyborów, poprawa kondycji psychicznej);
- d) rozwijanie umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy np. w zakładzie pracy chronionej.
- e) nawiązywanie współpracy z innymi placówkami specjalistycznymi oferującymi pomoc osobom niepełnosprawnym oraz z odpowiednimi władzami i urzędami lokalnymi.

Warsztaty terapii zajęciowej są placówką pobytu dziennego. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00, z możliwością prowadzenie dodatkowych zajęć rehabilitacyjnych, kulturalno – oświatowych, sportowych i turystycznych w godzinach popołudniowych oraz w dni wolne od zajęć. Rehabilitacja zajęciowa prowadzona jest w formie grupowej lub indywidualnej na podstawie Indywidualnych Programów Rehabilitacji opracowanych dla każdego uczestnika. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są na podstawie tygodniowego i rocznego planu działalności. Warsztaty terapii zajęciowej są placówką pobytu dziennego dla osób, wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności zalecił uczestnictwo w warsztacie terapii zajęciowej. Podstawą przyjęcia na zajęcia w warsztacie terapii zajęciowej jest aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej.

Uczestnik WTZ ma prawo do :

- a) współuczestniczenia o ile jest to możliwe ze względu na stopień niepełnosprawności intelektualnej w ustalaniu indywidualnego programu rehabilitacji oraz pomocy w jego realizacji;
- b) zaopatrzenia w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny i pomoce techniczne ułatwiające wykonywanie czynności;

- c) udziału we wszystkich zajęciach kulturalno-rekreacyjnych i sportowych;
- d) nadzoru medycznego;
- e) poszanowania godności osobistej i pełnej akceptacji przez osoby zatrudnione w WTZ w zakresie przekonań, przyzwyczajzeń i zachowań, o ile są zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi i nie mają wpływu na dezintegrowanie innych uczestników WTZ.

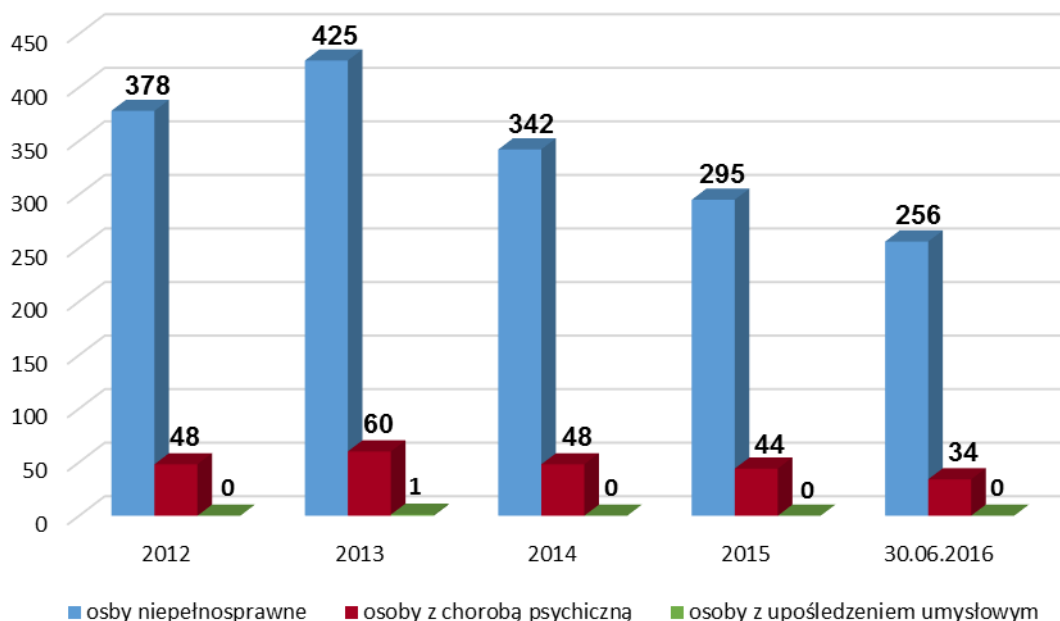
Uczestnictwo w zajęciach WTZ ustaje po zakończeniu realizacji indywidualnego programu rehabilitacji zajęciowej.

4. Analiza osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach z chorobami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną (miasto Tychy)

1. Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w poszczególnych latach z uwzględnieniem liczby osób z chorobami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną.

Stan na koniec	Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba zarejestrowanych osób z chorobą psychiczną		Liczba zarejestrowanych osób z upośledzeniem umysłowym	
	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy
2012	330	48	41	7	0	0
2013	377	48	47	13	0	1
2014	297	45	40	8	0	0
2015	256	39	35	9	0	0
30.06.2016	220	36	24	10	0	0

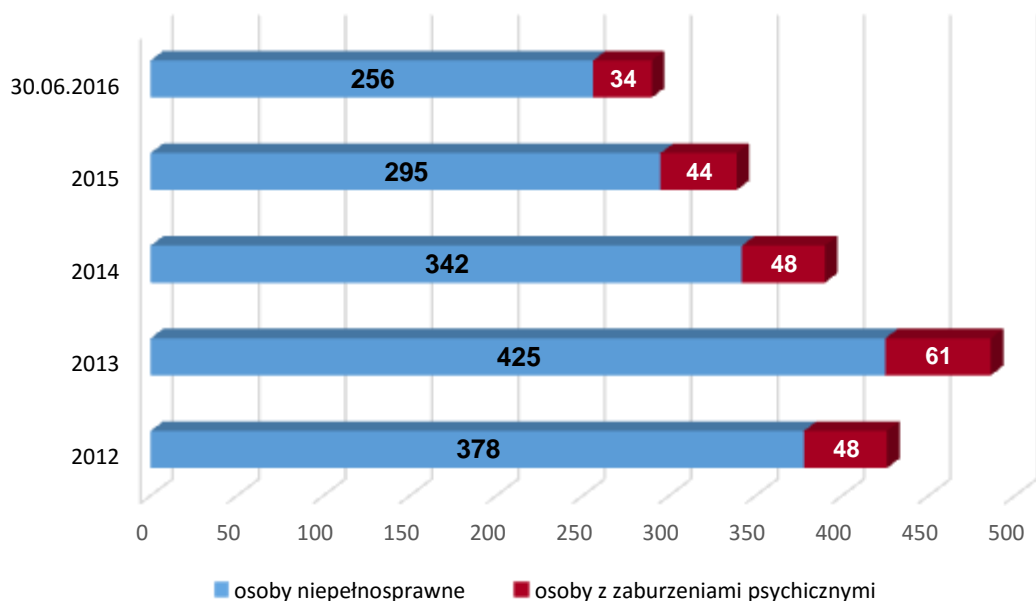
Źródło: PUP Tychy

2. Udział liczby zarejestrowanych osób z zaburzeniami psychicznymi do ogółu osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach.

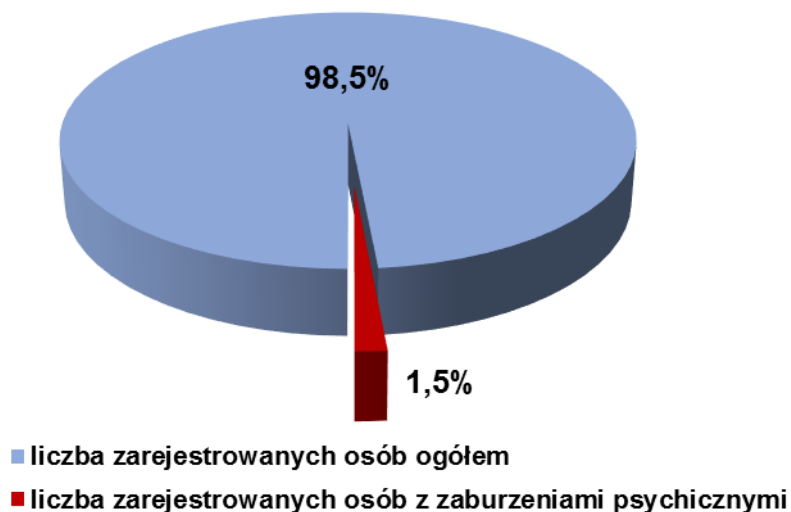
Stan na koniec	Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych ogółem	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi	Udział %
2012	378	48	13
2013	425	61	14
2014	342	48	14
2015	295	44	15
30.06.2016	256	34	13

Źródło: PUP Tychy

Analizując dane statystyczne można zauważyć, iż liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w stosunku do ogółu osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach utrzymuje się na zbliżonym poziomie w latach 2012, 2014 i 2015. Na koniec roku 2013 liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z zaburzeniami psychicznymi była największa – 61 osób, co stanowiło 14% ogółu osób niepełnosprawnych. Natomiast w czerwcu 2016 roku liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi była najniższa (34 osoby) w porównaniu z poprzednimi latami, co stanowiło 13% ogółu osób niepełnosprawnych.

3. Procentowy udział osób z zaburzeniami psychicznymi do ogółu osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach (stan na 30.06.2016 roku).

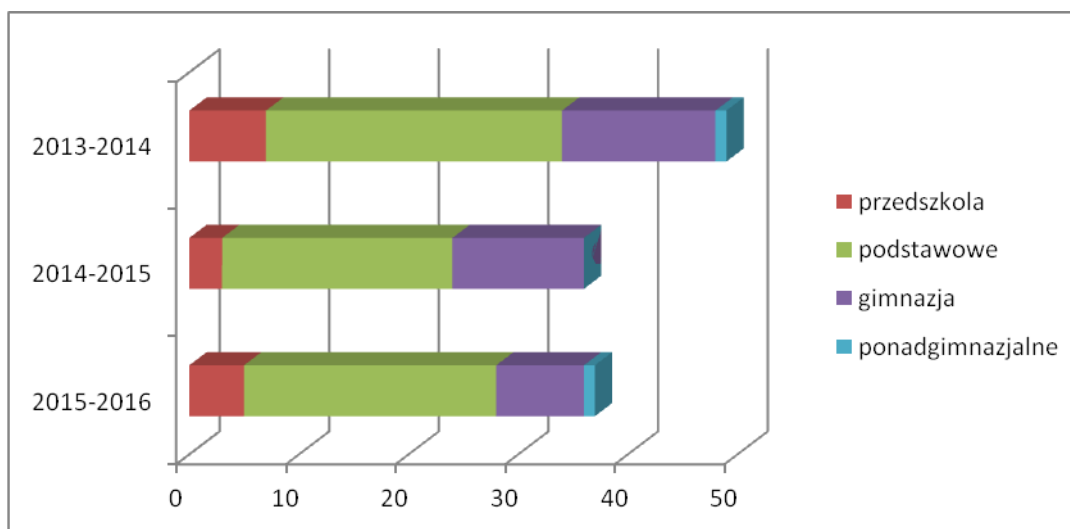

Na koniec czerwca 2016 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach było zarejestrowanych 2 260 osób - mieszkańców miasta Tychy. Staus osoby bezrobotnej posiadały 2 183 osoby, natomiast status osoby poszukującej pracy posiadało 77 osób. Liczba zarejestrowanych osób z zaburzeniami psychicznymi kształtowała się na poziomie 34 osób, co stanowiło 1,5% ogółu zarejestrowanych.

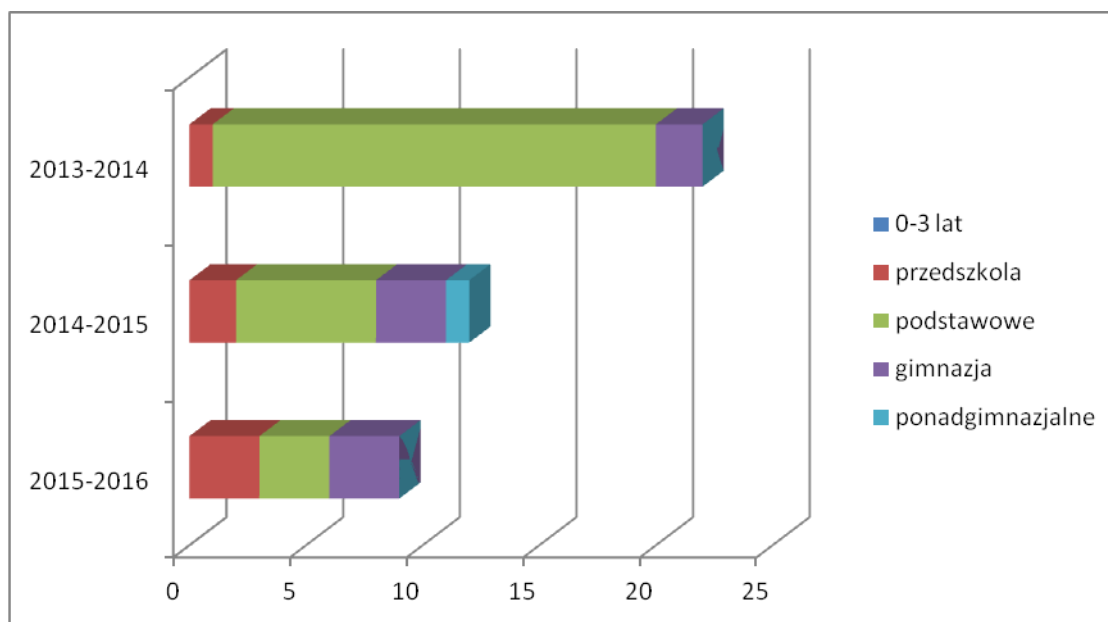
5. Analiza orzeczeń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Tychach w latach szkolnych 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016.

1. Upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim - orzeczenie wydawane na etap edukacyjny

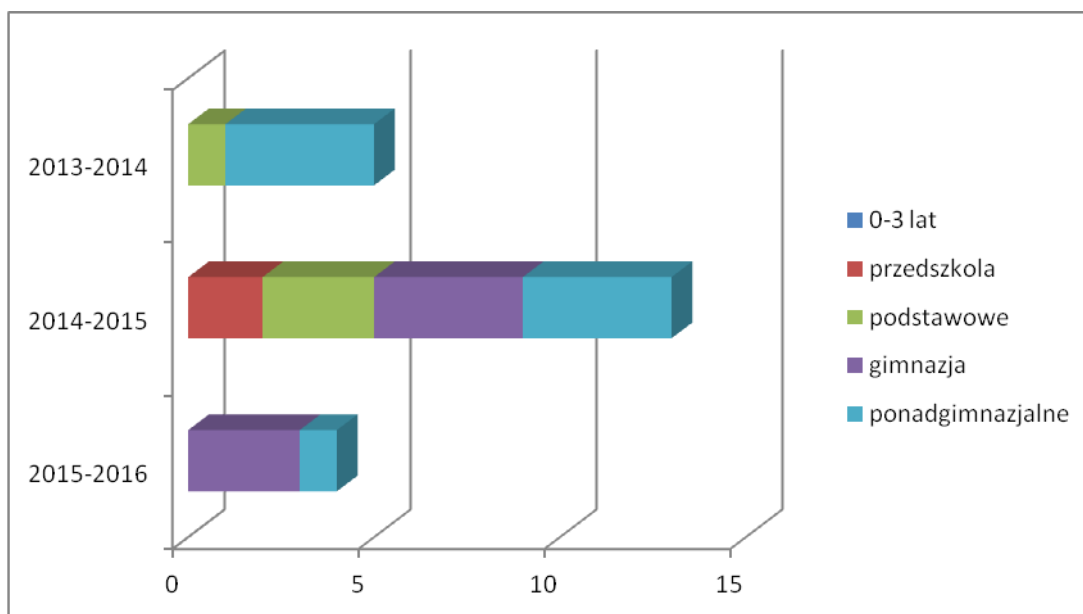

2. Upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym - orzeczenie wydawane na etap edukacyjny

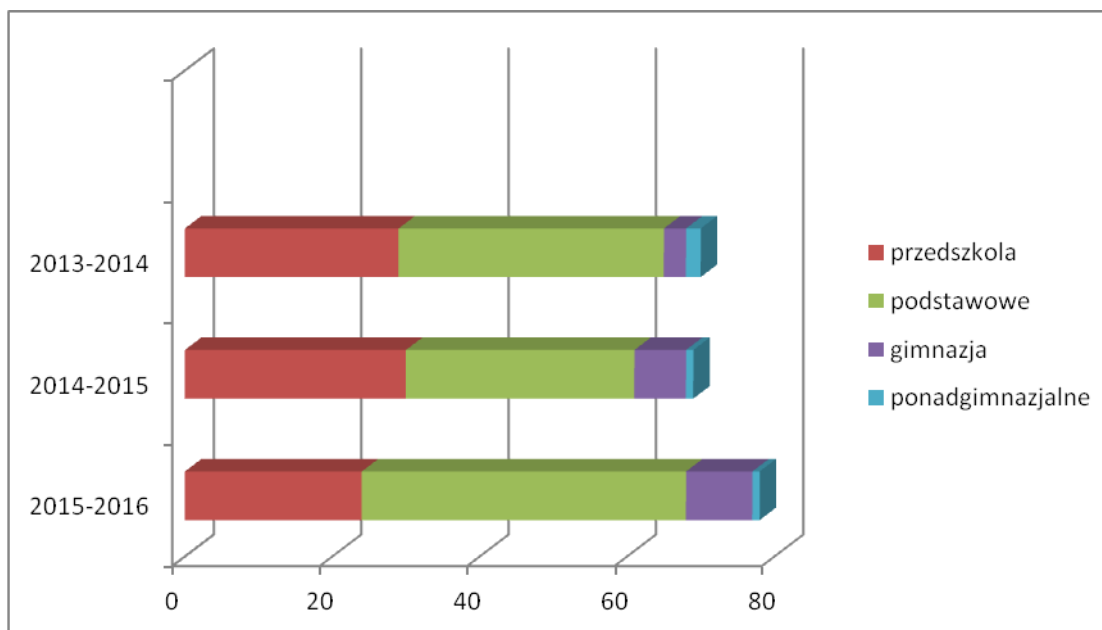

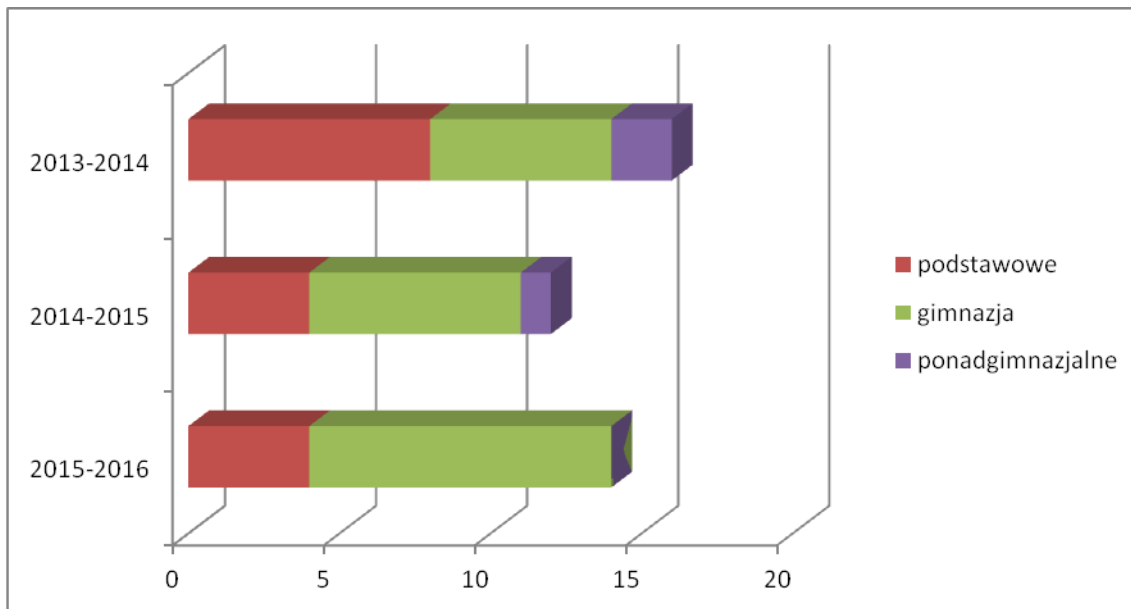
3. Upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim - orzeczenie wydawane na maksymalnie 5 lat

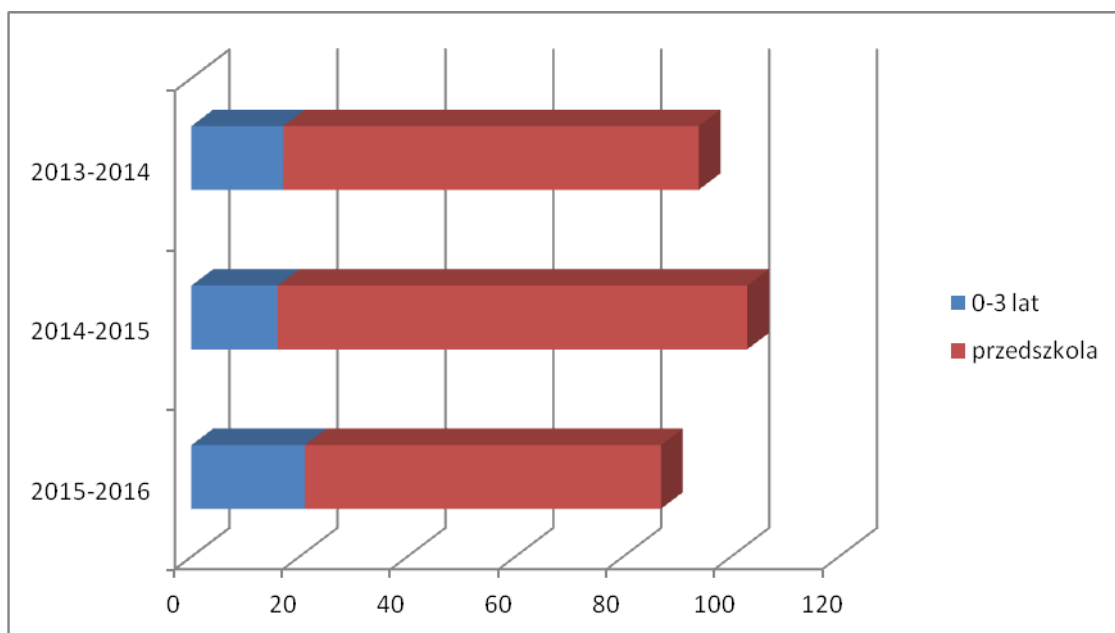
4. Autyzm - orzeczenie wydawane na etap edukacyjny

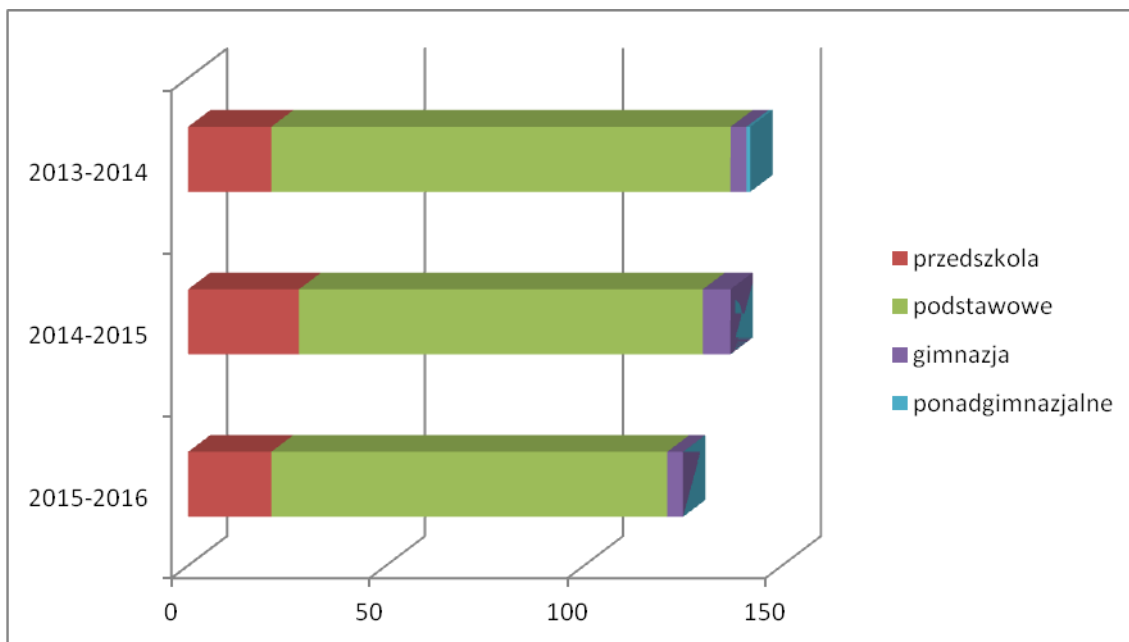
5. Zagrożenie niedostosowaniem społecznym - orzeczenie wydawane na etap edukacyjny do realizacji w MOS

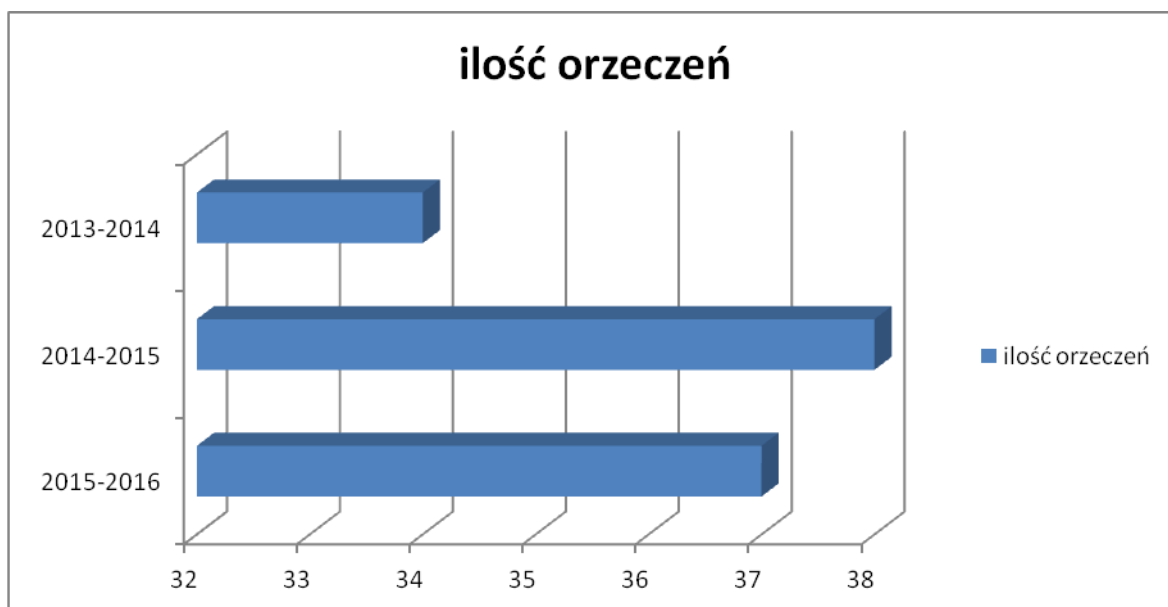
6. Opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju wydawane dla dzieci w wieku od 0 do rozpoczęcia nauki w szkole w latach 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016.

7. Opinie o objęciu pomocą psychologiczno – pedagogiczną w szkole lub przedszkolu wydawane dla dzieci i młodzieży napotykających na trudności dydaktyczne, emocjonalne lub adaptacyjne w latach szkolnych 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016.

8. Wydane orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania ze skierowania lekarza – psychiatry (uczniowie leczeni w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzież, którzy mają trudności z funkcjonowaniem w klasie) – orzeczenia wydawane są na rok szkolny, semestr lub okres krótszy – nie mniejszy jednak niż 30 dni.

Przy uwzględnianiu wniosków o wydanie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dominowały następujące schorzenia:

- Schizofrenia paranoidalna;
- Zaburzenia afektywne dwubiegunowe;
- Zaburzenia psychotyczne;
- Mutyzm;
- Autyzm lub zespół Aspergera z napadami agresji;
- Depresja lękowa;
- Lęk społeczny lub fobia szkolna;
- Zaburzenia emocji i zachowania;
- Zespół opozycyjno-buntowniczy.

4.2 Opis działań/programów prowadzonych w tyskich placówkach oświatowych dla dzieci/młodzieży w ramach promocji zdrowia psychicznego

Tab. Nr 7 Programy promocji zdrowia psychicznego – gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne *

Lp.	Nazwa programu	Krótki opis	Realizatorzy programu	Liczba uczestników
1.	Udział w kampanii „Twoje milczenie oznacza zgodę”	Kampania dotycząca przemocy.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	133
2.	Plakaty rozwieszane na terenie szkoły	Plakaty dotyczące różnorodnej profilaktyki.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	133
3.	Kącik metamorfozy	Formy spotkań z psychologiem.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	133
4.	Zajęcia integracyjne pt: „Zgrana klasa”	Warsztaty psychoedukacyjne - profilaktyka zaburzeń emocjonalnych i społecznych (wykluczenie, agresja i przemoc, mobbing itd.).	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	133
5.	Zajęcia psychoedukacyjne „Ona i on	Warsztaty psychoedukacyjne - profilaktyka zaburzeń emocjonalnych i społecznych (wykluczenie, agresja i przemoc, mobbing itd.).	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	356
6.	Warsztaty „Stres	Warsztaty antystresowe dla klas trzecich – profilaktyka zaburzeń depresyjnych i lękowych oraz wszelkich objawów stresogennych, (m.in. poznanie technik oddechowych, relaksacji i wizualizacji).	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	75

7.	„Nie - dopalaczom	Warsztaty dla uczniów poświęcone wiedzy o skutkach zażywania substancji psychoaktywnych dla zdrowia psychicznego oraz szkolenie Rady Pedagogicznej.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	84
8.	„Samobójstwa i samookaleczenia wśród młodzieży”	Prezentacja dla Rady Pedagogicznej "Jak rozpoznawać symptomy depresyjne, autoagresywne i presuicydalne oraz jak im zapobiegać".	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	25
9.	Zajęcia warsztatowe dla rodziców w ramach kampanii "Zachowaj Trzeźwy Umysł"	Warsztaty dotyczące wartości i komunikacji z nastolatkiem przeprowadzone podczas wywiadówek.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	50
10.	Zajęcia antystresowe	„Stres pod kontrolą”, przeznaczone dla klas kończących: maturalnych i III klas ZSZ.	szkoły ponadgimnazjalne	57
11.	Zajęcia nt: przemy, cyberprzemocy, dyskryminacji, wykluczenia społecznego	Uświadczenie młodzieży czym jest przemoc, poznanie możliwości uzyskania pomocy, poznanie procedury Niebieska Karta.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	42
12.	Udział w Ogólnopolskim Programie „ARS - czyli jak dbać o miłość”	Uświadczenie młodzieży jaki wpływ mają środki psychoaktywne na realizowanie własnych wartości i planów życiowych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	139
13.	Zajęcia „FAS” Alkoholowy Zespół Płodowy	Uświadczenie młodzieży jak alkohol i stereotypy dotyczące picia mogą wpłynąć na uszkodzenie płodu podczas ciąży.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	127
14.	Prelekcja nt: „Przemocy”	Dostarczenie młodzieży wiedzy nt: cyklu przemocy, sprawcy, ofiary i instytucji pomocowych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	124
15.	Udział w Kampanii przeciw przemocy wobec dzieci i młodzieży pod nazwą „Twoje milczenie oznacza zgodę”	Spotkanie młodzieży z TITO w ramach kampanii przeciw przemocy, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Policją, wytworzenie przez uczniów poszczególnych klas plakatów, prezentacji, filmów nt: przemocy.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	348
16.	Spotkanie młodzieży z Policją	Uświadczenie młodzieży ponoszenia odpowiedzialności karnej oraz skutków łamania prawa.	szkoły ponadgimnazjalne	73
17.	Przystąpienie do ogólnopolskiego Programu „Śląska Sieć Szkół Promujących Zdrowie”	Promowanie zdrowego/sportowego stylu życia, zdrowego odżywiania oraz dbanie o zdrowie psychiczne.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	7
18.	Udział w Amnesty International	Możliwość przeciwstawienia się niesprawiedliwości i łamania praw na świecie poprzez udział w maratonie pisania listów.	gimnazja	780
19.	Udział w projekcie "Szkoła równego traktowania"	Realizowano projekt "Szanuję- nie dyskryminuję", otrzymaliśmy prestiżową odznakę "Szkoły równego traktowania".	gimnazja	421

20.	Szkolenie dla rodziców wszystkich klas i nauczycieli nt. „Dopalacze – czarnorynkowi Mocarze”	Prelekcja nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy i ich szkodliwego działania dla zdrowia fizycznego i psychicznego.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	200
21.	Zajęcia „Zdrowie psychiczne – dlaczego jest takie ważne?”	Zwrócenie uwagi uczniów na potrzebę dbania o zdrowie psychiczne; sposoby radzenia sobie ze stresem; interwencja w sytuacji problemów zw. ze zdrowiem psychicznym	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	1604
22.	„Tydzień bez stresu”	Autorski program profilaktyczny. Cel: pokazanie młodzieży różnych sposobów radzenia sobie ze stresem szkolnym oraz eliminowanie źródeł powodujących napięcie.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	863
23.	Otwarcie dla uczniów „Kącika antystresowego”	Miejsce gdzie uczniowie mogą usiąść na kanapie lub fotelach sako i zrelaksować się grając w gry towarzyskie lub czytając książki.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	1094
24.	Realizacja zajęć pn. „Szlachetne zdrowie” dla uczniów klas pierwszych oraz konkursu „Quiz o zdrowiu” w ramach programu Zdrowe Tychy	Zajęcia miały formę warsztatów prowadzonych w czasie godzin wychowawczych w klasach pierwszych. Podczas pracy zespołowej uczniowie starali się odpowiedzieć na pytanie: jakie zachowania sprzyjają, a jakie zagrażają naszemu zdrowiu fizycznemu i psychicznemu. Każda z klas wspólnie wypracowała też własną definicję zdrowego stylu życia. Cele konkursu były zbieżne z celami zajęć.	gimnazja	154
25.	Udział szkoły w miejskiej kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży pod hasłem „Twoje milczenie oznacza zgodę”	Działania zrealizowane na terenie szkoły w ramach kampanii to: - zajęcia warsztatowe dla uczniów klas drugich nt. „Bezpieczna randka” prowadzone przez psychologa z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tychach, - kampania informacyjna dla uczniów i rodziców - gazetki zawierające m.in. informacje o instytucjach zapewniających wsparcie psychologiczne, prawne i medyczne w sytuacji doznawania przemocy w rodzinie, - szkolny konkurs plastyczny na plakat na temat przeciwdziałania przemocy wobec dzieci, - zajęcia psychoedukacyjne w klasach pierwszych na temat przemocy rówieśniczej. Celem powyższych działań było zapoznanie uczniów z mechanizmami i objawami przemocy, również tej, która dotyczy rodziny oraz zwiększenie ich świadomości istniejących stereotypów na temat ról społecznych. Ponadto dzięki kampanii uczniowie otrzymali fachową informację odnośnie tego jak przeciwdziałać przemocy, zadbać o swoje bezpieczeństwo, a także gdzie i w jaki sposób szukać specjalistycznej pomocy.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	405
26.	Substancje psychoaktywne a zdrowie psychiczne.	Warsztaty: wpływ substancji psychoaktywnych a zachowania ryzykowne.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	170
27.	„Tolerancja”	Lekcje WDŻ, lekcje wychowawcze, filmy edukacyjne, pogadanki. Temat istotny,		

		uczniowie z różnymi dysfunkcjami są częścią społeczności naszej szkoły.		
28.	Przemoc domowa i rówieśnicza	Warsztaty w klasie, poznanie form przemocy i jej skutków, uzyskanie informacji gdzie szukać pomocy.		175
29.	Zdrowie psychiczne i fizyczne.	Tematyka realizowana w klasach III na lekcjach biologii.		72
30.	Uzależnienia: anoreksja, bulimia.	Warsztaty w klasach I – III.		175
31.	Syndrom FAS	Warsztaty w klasach II – III „Syndrom FAS zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu przez młodzież”.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	120
32.	Zajęcia psychoedukacyjne „Mam moc nie stosuję przemocy”	Zajęcia warsztatowe dla klas gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych mających na celu radzenie sobie z trudnymi emocjami.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	120
33.	Zachowaj Trzeźwy Umysł	Zadania i założenia kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł 2016 to Dobra opieka – udany start w dorosłość. Lekcje prowadzono wg scenariusza zajęć, uczniowie otrzymali karty pracy i wspólnie rozwiązywali ćwiczenia. Ponadto w czasie trwania imprez szkolnych uruchomiono Punkt Konsultacyjny dla rodziców, a materiały profilaktyczne rozdysponowano również na cyklicznych zebraniach z rodzicami. Celem programu jest kształtowanie zachowań prozdrowotnych, wspieranie rozwoju dziecka, wpływanie na przyczynę negatywnych zachowań, kształtowanie postaw sprzyjających rozwojowi indywidualnemu i społecznemu.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	150
34.	Działania skierowane do rodziców, zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio do potrzeb uczniów	Informowanie o potrzebach, specyfice rozwoju, typowych zagrożeniach i sposobach udzielania wsparcia dzieciom; udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej w sytuacjach losowych i kryzysowych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	1748
35.	Dzień bezpieczeństwa	Zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	1621
36.	Całoroczne działania Szkolnego Koła wolontariatu m.in. organizacja Sympozjum <i>Oblicza Wolontariatu</i> dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, kwesty, akcje charytatywne	Zajęcia informacyjno-edukacyjne sprzyjające postawom zrozumienia i akceptacji osób chorych, niepełnosprawnych, osieroconych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	30

37.	Warsztaty psychologiczne „Budowanie pozytywnych więzi w klasie”	Warsztaty informacyjno-edukacyjne sprzyjające postawom zrozumienia i akceptacji.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	747
39.	„Dopalacze – czarnorynkowi Mocarze- ”	Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, zapobiegania zaburzeniom psychicznym.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	60
39.	„Adaptacja w nowym środowisku szkolnym”	Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, zapobiegania zaburzeniom psychicznym, informacyjno-edukacyjne sprzyjające postawom zrozumienia i akceptacji.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	765
40.	„ARS, czyli jak dbać o miłość”	Ogólnopolski program profilaktyki uzależnień poruszający również problematykę przemocy, agresji, relacji międzyludzkich.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	32
41.	„Zero tolerancji”	Program szkolny dla słuchaczy Gimnazjum dla Dorosłych, w którym duży nacisk kładzie się na przeciwdziałanie przemocy.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	49
42.	Udział w miejskiej kampanii przeciw przemocy wobec dzieci młodzieży pod nazwą „Twoje milczenie oznacza zgodę”	Ogłoszenie kampanii szkolnej w oparciu o kampanię miejską pod hasłem „Twoje milczenie oznacza zgodę.” Zajęcia w ramach godzin wychowawczych zakończone podsumowaniem w formie wystawy prac plastycznych oraz prezentacji multimedialnych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	338
43.	Biblioteka szkolna	Włączenie do kampanii szkolnej biblioteki szkolnej poprzez przygotowanie wystawy książek z zakresu przemocy i zachęcanie młodzieży do czytelnictwa.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	338
44.	Prelekcja dla rodziców	Prelekcja dla rodziców „Zachowania agresywne a środki psychoaktywne”.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	338
45.	Prelekcja pracownika Ośrodka Interwencji Kryzysowej n.t przemocy	Spotkanie uczniów z pracownikiem Ośrodka Interwencji Kryzysowej w ramach kampanii miejskiej.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	96
46.	„Przemoc, agresja, cyberprzemoc, wykluczenie w grupie”	Zajęcia w ramach godzin wychowawczych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	252
47.	Prelekcja :„ Nieletni w obliczu prawa”	Prelekcja n.t odpowiedzialności prawnej nieletnich, dotycząca również przemocy i cyberprzemocy.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	79
48.	„Brzydkie kaczątko”	Zajęcia warsztatowe z zakresu zaburzeń odżywiania.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	19
49.	„Zajęcia antystresowe”	Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	63
50.	Umiejętność planowania	Kształcenie umiejętności planowania i stawiania celów.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	71
51.	Dojrzałość emocjonalna	Zajęcia warsztatowe dla chłopców n.t dojrzałości emocjonalnej nastolatków.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	14

52.	Zajęcia integracyjne Badania ankietowe na temat relacji i klimatu w klasie	Zajęcia dotyczące tworzenia klimatu i relacji w klasie zapobiegające wykluczeniu z grupy rówieśniczej.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	93
53.	Toksyczne związki	Zajęcia z zakresu nawiązywania satysfakcjonujących relacji interpersonalnych.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	12
54.	Propagowanie działań wolontaryjnych i postawy akceptacji osób niepełnosprawnych i zaburzeniami	Szkolne Koło Wolontariatu: Organizacja wyjść do Ośrodka Caritas im św. Faustyny w Tychach, Zespołu Szkół Specjalnych w Mikołowie-Borowej Wsi, Świetlicy środowiskowej w Tychach.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	30
55.	Kampania przeciwko agresji i przemocy	Zapobieganie szerzeniu się przemocy wśród młodzieży.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	118
56.	Gazetki, gabloty informacyjne, info, na str. internetowej i dzienniku elektronicznym dot. uzależnień, przemocy, zdrowia psychicznego, samobójstw i samookaleczeń	Cel edukacyjny i informacyjny.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	wszystkie placówki
57.	Prelekcja policji nt. przeciwdziałania przemocy	Godzinne warsztaty dla klas pierwszych połączone z pogadanką.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	125
58.	Udział szkoły w kampanii „19 dni przeciwko przemocy”	Warsztaty, pokazy filmów, prelekcje, wystawa prac plastycznych, happening.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	470
59.	„Archipelag Skarbów” udział młodzieży II klasy gimnazjum	Zachęcanie młodzieży do unikania alkoholu, narkotyków, przemocy, pornografii. Poszukiwanie szczęścia, trwałej miłości, realizacja własnych pasji i marzeń. Profilaktyka przemocy rówieśniczej w formie fizycznej i słownej, wzmocnienie czynników chroniących (więź z rodzicami, nauczycielami, identyfikacja z systemem wartości).	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	591
60.	Szkole programy profilaktyczne i wychowawcze	Zapobieganie oraz potępienie agresji i przemocy. Nabywanie umiejętności przeciwstawiania się złu fizycznemu i psychicznemu. Wspieranie rozwoju dziecka oraz budowanie własnego systemu wartości.	gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	wszystkie placówki

Tab. Nr 8 Programy promocji zdrowia psychicznego – szkoły podstawowe *

Lp.	Nazwa programu	Krótki opis	Realizatorzy programu	Liczba uczestników
1.	„Bądź kumplem nie dokuczaj”- kampania społeczna Canal +,	Zajęcia w klasach I-III oraz na świetlicy szkolnej dotyczące przemocy rówieśniczej; Cel: Zmniejszenie zjawiska dokuczania i przemocy rówieśniczej.	szkoły podstawowe	62
2.	Zajęcia wychowawcze dla klasy IV-VI dotyczące przemocy rówieśniczej	Lekcje w ramach godzin wychowawczych- problem przemocy rówieśniczej ze zwróceniem uwagi na odczucia ofiary i sprawcy oraz konsekwencji emocjonalnych , psychicznych i społecznych.	szkoły podstawowe	39
3.	Miesięczne apele szkolne	Prelekcje na temat przemocy, relacji rówieśniczych i rozwiązywania konfliktów (samopoczucie doświadczających przemocy i wymierzających przemoc).	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
4.	Akademia Świadomego Rodzica	Współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną- tablica informacyjna dla rodziców dotycząca wsparcia rodziców i dzieci- zdrowie psychiczne.	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
5.	Prelekcja dla rodziców dotycząca używek i dopalaczy - konsekwencje psychiczne	Prelekcja dla rodziców; cel: uświadomienie przyczyn, przebiegu i skutków sięgania po używki przez dzieci.	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
6.	Zachowaj Trzeźwy Umysł	Lekcje z materiałami edukacyjnymi dla kl. I- VI; cel- wspieranie rozwoju dziecka, radzenie sobie z problemami, własnymi emocjami, szukanie pozytywnych rozwiązań i wsparcia.	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
7.	Tematyczne lekcje profilaktyczno - wychowawcze, zajęcia integracyjne	Godziny wychowawcze w klasach; cel: dbanie o prawidłowy rozwój dzieci, proporcje między nauką, czasem wolnym a zajęciami dodatkowymi, konstruktywnym spędzaniem czasu wolnego, stronięcie od używek.	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
8.	Udział w Kampanii przeciwdziałania przemocy wobec dzieci	Zwiększenie zaangażowania nauczycieli, pedagoga i rodziców w sprawy przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	206
9.	Sposób na konflikt	Warsztaty dla uczniów Nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów rówieśniczych, jak radzić sobie w sytuacji konfliktowej, gdzie zwrócić się o pomoc w rozwiązaniu trudnych konfliktów i jaki to ma wpływ na psychikę dziecka.	szkoły podstawowe	54
10.	Jak rozmawiać z dorastającym dzieckiem	Prelekcja dla rodziców, mająca na celu uświadomienie potrzeb dziecka w wieku adolescencyjnym, jak unikać konfliktów w okresie buntu nastolatka, jak ustalać normy i stawiać granice.	szkoły podstawowe	87
11.	Odpowiedzialność karna nieletnich	Prelekcja funkcjonariuszy KMP- Wydział ds. Nieletnich. Przedstawienie przepisów prawa, za łamanie których nieletni odpowiadają	szkoły podstawowe	26

		przed sądem, wskazanie na różnice: przestępstwo – wykroczenie, co robić, aby nie popaść w konflikt z prawem, skutki łamania prawa.		
12.	„Szkola odkrywców talentów”	Zajęcia z zakresu profilaktyki czasu wolnego, skoncentrowane na wskazywaniu uczniom ich własnego potencjału, budujące adekwatne poczucie własnej wartości.	szkoły podstawowe	307
13.	„Święty w służbie nieugięty”	Ogólnoszkolne (i międzyszkolne) działania projektowe, których celem jest kształtowanie wrażliwości, postaw prospołecznych, empatii oraz pozytywnego systemu wartości.	szkoły podstawowe	584
14.	„Spójrz Inaczej”	Program profilaktyczny prowadzony w klasach 4-6 poruszający podstawowe zagadnienia społeczne (relacje międzyludzkie, tolerancja, zjawisko przemocy, samoocena, etc.).	szkoły podstawowe	277
15.	„Trudne pytania okresu dojrzewania”	Zajęcia edukacyjne oscylujące wokół problematyki zmian fizycznych i psychicznych (także zaburzeń) zachodzących podczas dojrzewania.	szkoły podstawowe	111
16.	„Agresja i przemoc w szkole”	Cykl zajęć profilaktycznych skoncentrowany na szeroko rozumianym zjawisku przemocy, wyposażający uczestników w wiedzę i umiejętności z zakresu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	307
17.	„Mały wolontariat”	Ogólnoszkolna akcja promująca ideę wolontariatu – jako sposobu na podnoszenie własnych kompetencji, wartościowego spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania zaburzeniom emocjonalnym, etc.	szkoły podstawowe	584
18.	„Bądź tolerancyjny wobec osób niepełnosprawnych”	Zajęcia profilaktyczne i edukacyjne kształtujące empatię, wrażliwość oraz prospołeczne postawy wśród uczniów, zapoznające dzieci ze znaczeniem idei tolerancji.	szkoły podstawowe	584
19.	„Zrozumieć niepełnosprawność”	Zajęcia edukacyjno-informacyjne z obszaru profilaktyki pierwszorzędowej rozwijające wrażliwość oraz kształtujące postawę tolerancji i zrozumienia drugiego człowieka.	szkoły podstawowe	584
20.	„Mam moc, nie stosuję przemocy”	Cykl zajęć profilaktycznych skoncentrowany na szeroko rozumianym zjawisku przemocy, wyposażający uczestników w wiedzę i umiejętności z zakresu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	92
21.	„Przemoc i agresja w szkole”	Cykl zajęć profilaktycznych skoncentrowany na szeroko rozumianym zjawisku przemocy, wyposażający uczestników w wiedzę i umiejętności z zakresu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	277
22.	„Owce w sieci”	Cykl zajęć edukacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberprzemocy.	szkoły podstawowe	277
23.	„Sieciaki”	Cykl zajęć edukacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberprzemocy.	szkoły podstawowe	277
24.	„Tydzień Tolerancji”	Ogólnoszkolne działania edukacyjno-informacyjne i profilaktyczne skoncentrowane wokół problematyki	szkoły podstawowe	584

		związanej z szeroko rozumianym pojęciem tolerancji i poszanowania drugiego człowieka.		
25.	„Niebieski Tydzień”	Ogólnoszkolne działania edukacyjno-informacyjne i profilaktyczne skoncentrowane wokół problematyki związanej z autyzmem, promujące tolerancję i poszanowanie jednostki.	szkoły podstawowe	584
26.	„Złość, agresja, przemoc”	Cykl zajęć profilaktycznych skoncentrowany na szeroko rozumianym zjawisku przemocy, wyposażający uczestników w wiedzę i umiejętności z zakresu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	74
27.	„Przemoc i agresja”	Cykl zajęć profilaktycznych skoncentrowany na szeroko rozumianym zjawisku przemocy, wyposażający uczestników w wiedzę i umiejętności z zakresu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy.	szkoły podstawowe	74
28.	„Jak sobie radzić ze stresem?”	Zajęcia edukacyjno-informacyjne przybliżające uczniom mechanikę zjawiska oraz skuteczne metody i techniki radzenia sobie ze stresem.	szkoły podstawowe	111
29.	„Program zapobiegania agresji”	Program zajęć profilaktycznych poruszający tematykę agresji i przemocy w szkole, środowisku lokalnym oraz w rodzinie, uwrażliwiający na problem, wyposażający w wiedzę o formach pomocy ofiarom, metodach zapobiegania przemocy oraz kształtujący konstruktywne sposoby radzenia sobie z własną złością.	szkoły podstawowe	16
30.	„Hejt, który niszczy życie”	Cykl zajęć dla klas 6 z obszaru profilaktyki pierwszorzędowej dotyczący zjawiska cyberprzemocy i zaburzeń psychicznych będących konsekwencją m. in. uzależnienia od mediów społecznościowych, bycia ofiarą przemocy, etc.	szkoły podstawowe	111
31.	„Mosty i bariery komunikacyjne”	Cykl zajęć dla klas 5 i 6 z obszaru profilaktyki pierwszorzędowej dotyczący zapobiegania agresji i przemocy wśród uczniów, wyposażający w kompetencje społeczne niezbędne podczas kształtowania relacji interpersonalnych.	szkoły podstawowe	185
32.	„Okrzyk!”	Cykl zajęć integracyjnych dla klas 4-6 z obszaru profilaktyki pierwszorzędowej, podnoszący spójność grupy, kształtujący postawę tolerancji i wrażliwości, promujący nieagresywne sposoby rozwiązywania konfliktów.	szkoły podstawowe	277
33.	Program Zdrowe Tychy	Cel: propagowanie wiedzy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia Treści nabywanie prozdrowotnych przyzwyczajzeń i nawyków, znaczenie ruchu fizycznego dla zdrowia fizycznego i psychicznego, nabywanie dbałości o własne zdrowie, kształtowanie aktywnej postawy wobec własnego zdrowia i innych.	szkoły podstawowe	559

		Formy: turnieje sportowe, prelekcje, n.t. zdrowego odżywiania, spotkanie z dietetykiem, spotkanie ze znanym sportowcem, Dzień Tańca, gry terenowe.		
34.	Program Trzymaj formę	Cel: propagowanie zdrowego stylu życia poprzez propagowanie zbilansowanego odżywiania połączonego z regularną aktywnością fizyczną Treści: rozwijanie zainteresowań uczniów, kształtowanie prozdrowotnych nawyków, uwzględnianie odpowiedzialności indywidualnej za zdrowie Formy: zajęcia wychowawcze n/ t zdrowego trybu życia, wpływu na zdrowie psychiczne i fizyczne, zajęcia gimnastyczne, pogadanki.	szkoły podstawowe	559
35.	Działania interwencyjne w przypadku dostrzeżonych problemów emocjonalnych uczniów	Współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną. Współpraca z przychodnią Avicenna - Rozmowy z uczniami, którzy swoim zachowaniem sygnalizują problemy emocjonalne - wzmożona opieka na terenie szkoły wychowawców, nauczycieli i pedagoga nad uczniami z problemami emocjonalnymi - Rozmowy z rodzicami uczniów z problemami emocjonalnymi - Kierowanie na konsultacje i terapię uczniów z problemami emocjonalnymi - Przekazywanie rodzicom i opiekunom informacji n/t placówek opieki zdrowotnej, gdzie mogą otrzymać wsparcie i pomoc - edukacja rodziców, opiekunów prawnych - konsultacje dla rodziców z psychologiem na terenie szkoły.	szkoły podstawowe	-
36.	„Stres pod kontrolą”	Warsztaty dla uczniów uczące jak radzić sobie ze stresem.	szkoły podstawowe	21
37.	„Mam, moc- nie stosuję przemocy”	Warsztaty dla uczniów mające na celu zapobieganie agresji rówieśniczej.	szkoły podstawowe	18
38.	Szkoła dla Rodziców	Kierowanie rodziców na zajęcia podnoszące kompetencje wychowawcze, w tym rodziców dzieci z problemami psychicznymi.	szkoły podstawowe	

39.	Program „Szkoła Przyjazna Rodzinie”	Celem programu jest ścisła współpraca z rodzicami uczniów w zakresie wychowania dzieci, które będą oparte na spójnym systemie wartości tj. miłość, odpowiedzialność za siebie i drugiego człowieka. Celem programu było chronienie dzieci przed treściami mogącymi mieć destrukcyjny wpływ na ich osobowość. Rodzice angażowali się we wszystkie przedsięwzięcia organizowane przez szkołę (spotkania, imprezy okolicznościowe, konkursy i zawody sportowe, piknik rodzinny, rozmowy indywidualne itp.)	szkoły podstawowe	900
40.	Program „Zachowaj trzeźwy umysł”	Program ma celu kompleksowe wspieranie uczniów w rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem dbania o własne zdrowie, higienę, sferę emocjonalną oraz relacje z innymi. Elementy programu prowadzone były także z rodzicami podczas zebrań. Były one kompatybilne z zajęciami prowadzonymi dla uczniów.	szkoły podstawowe	900
41.	Program „Zdrowe Tychy ”	Celem programu jest pogłębienie i propagowanie zdrowego stylu życia, podnoszenie świadomości w zakresie podejmowania aktywności fizycznej, zapobieganie problemom wynikającym z zaburzeń odżywiania dzieci w tym zapobieganie eskalacji problemu nadwagi i otyłości u dzieci.	szkoły podstawowe	900
42.	Zajęcia pozalekcyjne „Rozwinąć Skrzydła” (program autorski)	Zadaniem programu jest wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życia codziennego, w sytuacjach trudnych, konfliktowych. Program ma na celu poprawę komunikacji, radzenie sobie z emocjami zarówno własnymi jak i innych, wzmocnienie poczucia własnej wartości, poznanie i zaakceptowanie samego siebie, uwrażliwienie na potrzeby innych.	szkoły podstawowe	16
43.	Program Promocji Zdrowia Psychicznego Przyjaciele Zippiego	Program Przyjaciele Zippiego został opracowany w celu wyposażenia małych dzieci w podstawowe kompetencje społeczno – emocjonalne, które pomagają radzić sobie w sytuacjach trudnych, a w przyszłości pozwolą im dobrze funkcjonować w relacjach z innymi i unikać zachowań ryzykownych. Celem programu jest troska o zdrowie, dobre samopoczucie i dobre funkcjonowanie małych dzieci, a także zapobieganie problemom w przyszłości poprzez wyposażenie dzieci w podstawowe umiejętności życiowe, społeczne i emocjonalne, radzenia sobie z trudnościami, ze zmianą i stratą oraz rozwiązywania konfliktów.	szkoły podstawowe	95

44.	Niebieskie spotkania z uczniami – edukacja, rozmowa i pomoc uczniom zagrożonym i doświadczającym przemocy w rodzinie	Szkolenie – czym jest przemoc, rodzaje przemocy, przepisy prawne.	szkoły podstawowe	ogólnodostępne
45.	Chcę zrozumieć	Zajęcia dla klas pierwszych – uczenie tolerancji inności, kształtowanie postaw pomocowych.	szkoły podstawowe	60
46.	„Jestem odpowiedzialny, więc wybieram zdrowie” – warsztaty profilaktyczne	Warsztaty dotyczyły skutków zażywania substancji psychoaktywnych oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Uczniowie nabywali umiejętności radzenia sobie z presją rówieśniczą oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych.	szkoły podstawowe	231
47.	„Dopalacze, odłona piekła?” – lekcje profilaktyczne	Prowadzenie lekcji profilaktycznych w ramach kampanii Dialogos Fundacji Dobrego Nawzajem w klasach IV – VI na temat profilaktyki uzależnień, jak radzić sobie w sytuacjach trudnych (rozpoznawania sytuacji zagrożenia) i gdzie szukać pomocy.	szkoły podstawowe	231
48.	„Jak być dobrym kumplem?” – lekcje profilaktyczne	Prowadzenie lekcji profilaktycznych w ramach kampanii CN w celu zwiększania integracji wśród uczniów, zapobieganie przemocy, agresji wśród uczniów oraz nabywania przez nich umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia.	szkoły podstawowe	556
49.	„Bezpieczne i odpowiedzialnie w Internecie” - prelekcja	Profilaktyka przemocy w Internecie. Poznanie zasad kulturalnego serfowania w sieci oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych i zagrażających.	szkoły podstawowe	231
50.	Kampania Zachowaj Trzeźwy Umysł – lekcje profilaktyczne	Prowadzenie lekcji profilaktycznych pt. „Pod dobrą opieką”. Udział uczniów w konkursie plastyczno – literackim pt. „Pod dobra opieką”. Nabywanie umiejętności przez dzieci jak dbać o własne zdrowie, jak radzić sobie w sytuacjach zagrożenia (przemoc, uzależnienia) oraz do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych.	szkoły podstawowe	556
51.	„Jak mądrze się kłócić?” – warsztaty profilaktyczne	Warsztaty profilaktyczne na temat rozpoznawania emocji, nazywania ich oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i niebezpiecznych. Poznanie konsekwencji nieadekwatnego reagowania na sytuacje stresujące.	szkoły podstawowe	85
52.	„Jak radzić sobie przed sprawdzianem kompetencji i nie tylko?” – warsztaty profilaktyczne	Warsztaty profilaktyczne dotyczące radzenia sobie ze stresem w sytuacjach trudnych nie tylko przed sprawdzianem, nabywanie przez uczniów sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami oraz nabywania umiejętności alternatywnych sposobów zastępowania i odreagowywania emocji trudnych.	szkoły podstawowe	83

53.	„Gry i zabawy przeciwko agresji” – warsztaty profilaktyczne	Warsztaty profilaktyczne na temat agresji i przemocy. Integracja klasy, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu dzieci niepełnosprawnych.	szkoły podstawowe	325
54.	„Uzależnienia i przemoc – to także może dotyczyć mojego dziecka”, „Rola szkoły w profilaktyce i przeciwdziałaniu uzależnieniom wśród uczniów” – szkolenia	Szkolenie na temat profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, odurzających i ich wpływu na zdrowie psychiczne dziecka w tym dopalaczy. Rozpoznawanie owych niebezpiecznych zachowań i nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia.	szkoły podstawowe	200
55.	„Agresja i przemoc w szkole – jak rozpoznać i postępować?” – prelekcja	Prelekcja dotycząca zjawiska przemocy i agresji w szkole oraz sposobów reagowania (procedury) w przypadku takich zachowań wśród uczniów.	szkoły podstawowe	200
56.	„Złość, Agresja, przemoc” - warsztaty	Warsztaty profilaktyczne na temat agresji i przemocy. Integracja klasy, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu dzieci.	szkoły podstawowe	556
57.	„Co dzieci robią w sieci?” - prelekcja	Profilaktyka przemocy w Internecie (gry komputerowe, portale społecznościowe – zagrożenie dla dziecka) oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych i zagrażających w Internecie.	szkoły podstawowe	200
58.	„Ten obcy”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Telefon alarmowy” - warsztaty	Lekcje profilaktyczne na temat bezpieczeństwa w drodze do szkoły, w szkole, reagowania w sytuacjach zagrożenia ze strony obcych ludzi, nabywania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych – gdzie szukać pomocy (poznanie nr telefonów alarmowych).	szkoły podstawowe	220
59.	„Dzień bez przemocy” - prelekcja	Podsumowanie działań wychowawczych, profilaktycznych oraz edukacyjnych dotyczących tematów agresji, przemocy, uzależnień w tym cyberprzemocy.	szkoły podstawowe	556

60.	<p>Udział szkoły w miejskiej kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży pod hasłem „Twoje milczenie oznacza zgodę”</p>	<p>Udział szkoły w miejskiej kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży pod hasłem „Twoje milczenie oznacza zgodę”. Działania zrealizowane na terenie szkoły w ramach kampanii to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia psychoedukacyjne dla uczniów prowadzone przez pedagoga, psychologa, wychowawców w oparciu o scenariusze programu Chronimy Dzieci Fundacji Dzieci Niczyje, - konkurs plastyczny dla uczniów na temat: „Widzisz krzywdę. Reaguj!”, - kampania informacyjna dla uczniów i rodziców - gazetki zawierające m.in. informacje o instytucjach zapewniających wsparcie psychologiczne, prawne i medyczne w sytuacji doznawania przemocy w rodzinie, - prelekcje: dla uczniów klas I – III „Stop! Krzywdzeniu dzieci” i dla klas IV –VI „Jak być bezpiecznym w trudnych sytuacjach i radzić sobie z zagrożeniami?”. <p>Dzięki działaniom w ramach kampanii uczniowie utrwalali wiadomości na temat tego jak rozpoznawać sytuacje niebezpieczne i trudne dla nich (m.in.: co to jest zły dotyk, co to jest zła tajemnica)oraz utrwalali zasady bezpiecznego postępowania w owych sytuacjach (do kogo zwrócić się o pomoc i dlaczego warto mówić o tym).</p>	szkoły podstawowe	510
61.	<p>„Uzależnienie od Internetu”- prelekcja dla rodziców</p>	<p>Przekazanie informacji dot. zagrożeń płynących z Internetu i mających wpływ na zdrowie psychiczne i fizyczne dzieci i młodzieży.</p>	szkoły podstawowe	20
62.	<p>„Ja - ty - my - w zgodzie z sobą i z innymi”- warsztaty, prelekcja</p>	<p>Kształtowanie harmonii emocjonalno-społecznej u dzieci.</p>	szkoły podstawowe	20
63.	<p>Udział w akcjach charytatywnych np. „Szlachetna paczka” „Iskierka”, zbieranie nakrętek, „Podzielmy się, „Miedziaki”</p>	<p>-kształtowanie wrażliwości na potrzeby innych ludzi, -aktywizowanie uczniów do niesienia pomocy potrzebującym, kształtowanie wrażliwości na potrzeby innych. - zwrócenie uwagi na trudne sytuacje życiowe, w których znajdują się ich koleżanki i koledzy, -wspieranie osób znajdujących się w określonej sytuacji kryzysowej.</p>	szkoły podstawowe	309
64.	<p>Zajęcia dotyczące przemocy, złości, agresji</p>	<p>Prawidłowe reagowanie na zagrożenie zdrowia i życia oraz rozwijanie umiejętności wyrażania uczuć i emocji.</p>	szkoły podstawowe	309
65.	<p>Konkursy dot. profilaktyki uzależnień</p>	<p>Wzmacnianie pozytywnego obrazu samego siebie i samooceny kształtowanie postaw troski o bezpieczeństwo własne i innych. Prawidłowe reagowanie na zagrożenie zdrowia i życia.</p>	szkoły podstawowe	309

66.	Gazetki, gabloty informacyjne, info, na str. internetowej i dzienniku elektronicznym dot. uzależnień, przemocy, zdrowia psychicznego, samobójstw i samookaleczeń	Cel edukacyjny i informacyjny.	szkoły podstawowe	-
67.	Stworzenie zasad korzystania z telefonów komórkowych i wszelkiego typu sprzętu elektronicznego	Podwyższenie świadomości uczniów dot. negatywnego wpływu stron internetowych informacji umieszczanych na portalach społecznościowych na Zdrowie fizyczne i psychiczne.	szkoły podstawowe	309
68.	„Odpowiedzialność karna nieletnich – agresja, multimedia, narkotyki i dopalacze”	Prelekcja - zwrócenie uwagi na przepisy Kodeksu karnego i Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz wynikające z nich konsekwencje dla młodzieży. Zapobieganie przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym.	szkoły podstawowe	16
69.	„Odpowiedzialność karna nieletnich – multimedia, alkohol, narkotyki, dopalacze, agresja i przemoc”	Prelekcja Zwrócenie uwagi na przepisy Kodeksu karnego i Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz wynikające z nich konsekwencje dla młodzieży. Zapobieganie przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym.	szkoły podstawowe	61
70.	„Agresja słowna i fizyczna”	Prelekcja Zapobieganie przemocy w środowisku szkolnym. Kształtowanie umiejętności podejmowania rozsądnych decyzji w sytuacji przemocy i agresji. Zdobyć wiedzy, do kogo zwrócić się o pomoc, zrozumienie potrzeby udzielania wzajemnej pomocy.	szkoły podstawowe	17
71.	„Jak radzić sobie w sytuacjach agresji i przemocy”	Warsztaty: kształtowanie umiejętności opanowania i przezwycięzania złości i agresji. Zdobyć wiedzy, do kogo zwrócić się o pomoc, zrozumienie potrzeby udzielania wzajemnej pomocy.	szkoły podstawowe	17
72.	Spójrz inaczej	Celem programu jest kształtowanie osobowości dziecka i wspieranie jego rozwoju, rozwijanie umiejętności radzenia sobie bez nadmiernego napięcia z rozwiązywaniem problemów, których dostarcza mu życie, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło znajdować w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach	szkoły podstawowe	254
73.	Badania socjometryczne prowadzone w klasach I-VI	Celem jest poznanie relacji zachodzących w klasie: poznanie gwiazd socjometrycznych, kozłów ofiarnych.	szkoły podstawowe	280

74.	Programy profilaktyczne szkół podstawowych	Zapobieganie oraz potępienie agresji i przemocy. Nabywanie umiejętności przeciwstawiania się złu fizycznemu i psychicznemu. Wspieranie rozwoju dziecka oraz budowanie własnego systemu wartości.	szkoły podstawowe	-
75.	Programy wychowawcze szkół podstawowych	Wspieranie rozwoju dziecka oraz budowanie własnego systemu wartości.	szkoły podstawowe	-

Tab. Nr 9 Programy promocji zdrowia psychicznego – przedszkola *

Lp.	Nazwa programu	Krótki opis	Realizatorzy programu	Liczba uczestników
1.	Zdobycie certyfikatu „Chronimy Dzieci”	Certyfikat przyznawany w ramach Rządowego program „Bezpieczna i przyjazna szkoła” placówkom systemu oświaty realizującym Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem	przedszkole	196
2.	„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego”	Promowanie zdrowia psychicznego, upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, organizacja poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego, ewaluacja i ocena skuteczności programu	przedszkole	269
3.	Program wartości	Szanowanie godności osobistej w sprawach rodzinnych, osobistych, koleżeńskich.	przedszkole	269
4.	Jestem spokojny - program przeciwko agresji	Najbardziej skuteczne metody wychowawcze, zasady dobrej komunikacji, zabawy wyciszające, muzyka relaksacyjna.	przedszkole	169
5.	Twoje milczenie oznacza zgodę - kampania społeczna w ramach kampanii międzynarodowej „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży „	Podniesienie wrażliwości społecznej na problem przemocy. Zabawa z dzieckiem- rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców. Informacja o miejscach niosących pomoc na stronie p-la. Zajęcia taneczne i plastyczne dla rodzin. Plakat kampanii w szatni placówki. Realizacja tematów o tolerancji i agresji.	przedszkole	342
6.	"Przyjaciele Zippiego" - program międzynarodowy	Program „Przyjaciele Zippiego” to międzynarodowy program promocji zdrowia psychicznego dla dzieci w wieku 5-8 lat, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. Uczy różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonali relacje dzieci z innymi ludźmi. Nie koncentruje się on na dzieciach z konkretnymi problemami czy trudnościami, ale promuje zdrowie emocjonalne. wszystkich małych dzieci.	przedszkole	92

7.	Program "Chronimy Dzieci"- prowadzony przez Fundację Dzieci Niczyje	Celem programu Chronimy Dzieci jest ochrona dzieci przed przemocą ze strony osób dorosłych (rodziców, opiekunów, pracowników placówki) oraz rówieśników. Program realizowany jest poprzez wdrażanie standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem zapisanych w Polityce Ochrony Dzieci ustalonej w placówce .	przedszkole	155
8.	"Bezpieczny Przedszkolak "- Program skorelowany z programem Szkoły Promującej Zdrowie	Poszerzenie oferty dydaktycznej odpowiadającej na zapotrzebowanie środowiska i wymogów w zakresie kształtowania zachowań zagrażających życiu i zdrowiu.	przedszkole	155
9.	Szkoła Promująca Zdrowie - certyfikat II stopnia	Szkoła Promująca Zdrowie jest programem, który ma na celu uczynienie placówki-przedszkola miejscem, w którym członkowie społeczności- dyrektor, pracownicy, dzieci, podejmują starania, aby poprawić swoje samopoczucie i zdrowie (w tym psychiczne), uczą się jak zdrowo żyć i jak tworzyć zdrowe środowisko, zachęcają ludzi- zwłaszcza rodziców do podjęcia podobnych działań.	przedszkole	155
10.	Kubusiowi Przyjaciele Natury	Celem programu skierowanego do przedszkolaków jest zachęcenie do dbania o środowisko naturalne, jako jeden z warunków naszego zdrowia fizycznego i psychicznego.	przedszkole	155
11.	"Zdrowy Przedszkolak", "Mamo, tato wolę wodę"	Programy zdrowego odżywiania, mające bezpośredni wpływ na zdrowie psychiczne dzieci. Zdrowe odżywianie wywiera bezpośredni wpływ na zachowania dzieci, ich psychikę, zmniejszenie nadpobudliwości, ograniczenie agresji.	przedszkole	155
12.	Programy autorskie nauczycieli: Profilaktyczny program przeciwdziałania agresji i przemocy u dzieci; Przygoda z komputerem- program przeciwdziałania nadużywania komputera; Żyjmy zdrowo - projekt. uśmiechem do przedszkola- projekt adaptacyjny do warunków przedszkolnych edukacyjny;	Wszystkie te programy autorskie i projekty edukacyjne mają na celu poprawę warunków psychicznych pobytu w przedszkolu.	przedszkole	155
13.	„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego”	Promowanie zdrowia psychicznego, upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, organizacja poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego, ewaluacja i ocena skuteczności programu.	przedszkole	269

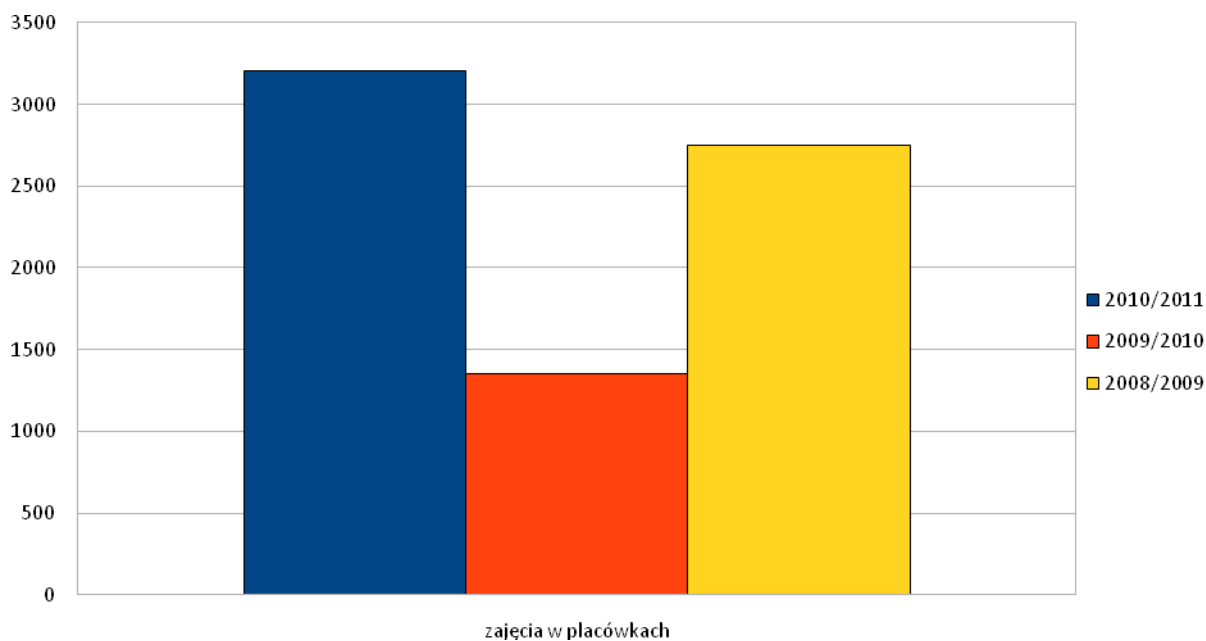
14.	Program wartości	Szanowanie godności osobistej w sprawach rodzinnych, osobistych, koleżeńskich.	przedszkole	269
15.	Zdrowy i bezpieczny przedszkolak	Realizacja w grupach zadań promujących zdrowie w tym zdrowie psychiczne i bezpieczeństwo.	przedszkole	90
16.	Żyrafie serduszko	Rozwijanie umiejętności interpersonalnych poprzez zabawę w miłej atmosferze, rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny.	Przedszkola	165
17.	„Przyjaciele” na podstawie programu Przyjaciele Zippiego	Kształtowanie i rozwijanie umiejętności psychospołecznych, zdolności komunikowania się, zawierania przyjaźni, rozwiązywania konfliktów.	Przedszkola	95
18.	„Niepełnosprawni są wśród nas” „Przemoc w rodzinie” „Problemy alkoholowe w rodzinie”	Organizacja gazetek profilaktyczno – informacyjno – edukacyjnych dla rodziców.	przedszkole	269
19.	„Oswajamy emocje” –projekt edukacyjny	Projekt ma na celu świadome przeżywanie, wyrażanie emocji Rozładowywanie negatywnych stanów emocjonalnych. Projekt realizowany był przez 2 miesiące.	Przedszkola	25
20.	„Stop agresji”	Zajęcia edukacyjne z dziećmi – radzenie sobie w sytuacjach nowych, trudnych, akceptacja różnych zachowań w środowisku rówieśniczym.	przedszkola	65
21.	Zajęcia dydaktyczne ujęte w programie wychowania przedszkolnego	Niwelowanie zachowań niepożądanych, przeciwdziałanie agresji i dyskryminacji innych osób.	Przedszkola	115
22.	„Przemoc w cyberprzestrzeni”	Spotkanie z Policjantami w Mediatece w Tychach – zapobieganie konfliktom i przemocy w internecie.	Przedszkola	20
23.	„Gry komputerowe”	Umiejętność prawidłowego korzystania z komputera i gier edukacyjnych.	Przedszkola	65
24.	Bezpiecznie w przedszkolu	Profilaktyka przemocy-agresji.	Przedszkola	175
25.	„Kolorowo, zdrowo i wesoło”	Program autorski. Spotkania raz w miesiącu. Integracja z dziećmi z Zespołu Szkół Specjalnych nr 8 -integracja dwóch środowisk. Budzenie wzajemnego szacunku. Promocja zdrowego stylu życia.	Przedszkola	25
26.	Programy profilaktyczne przedszkoli	Zapobieganie oraz potępienie agresji i przemocy. Nabywanie umiejętności przeciwstawiania się złu fizycznemu i psychicznemu (promocja postaw asertywnych).	Przedszkola	317
27.	Programy wychowawcze przedszkoli	Wspieranie rozwoju dziecka oraz budowania własnego systemu wartości.	Przedszkola	317

* Źródło: MCO wg stanu na 31.12.2016 r.

4.3 Opis warsztatów psychoedukacyjnych prowadzonych dla rodziców i nauczycieli w ramach promocji zdrowia psychicznego

- „Szkoła dla rodziców i wychowawców” - rozwija umiejętności komunikacyjne, pomaga w radzeniu sobie z dzieckiem
- „Golden Five” – program zarządzania klasą zawierający wsparcie dla nauczyciela dotyczące wypalenia zawodowego
- Liczne prelekcje nt. wprowadzania mediacji do szkolnych programów wychowawczych
- Prowadzenie warsztatów podnoszących kompetencje nauczycieli w stosowaniu technik mediacyjnych w pracy wychowawczej z uczniami.

Ilość zajęć psychoedukacyjnych dla uczniów prowadzonych przez pracowników PPP Tychy w szkołach na terenie miasta Tychy

6. Analiza orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Tab. Nr 10 Orzeczenia o niepełnosprawności (osoby do 16 roku życia) wydane dla mieszkańców Tychów przez PZON Tychy

Rok	01-U	02-P	pozostałe
2011	9	2	150
2012	11	3	146
2013	7	0	157
2014	14	1	165
2015	16	1	167
2016*	6	2	143

*stan na 30.09.2016

Tab. Nr 11 Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia) wydane dla mieszkańców Tychów przez PZON Tychy

Rok	01-U	02-P	pozostałe
2011	27	171	1224
2012	19	187	1339
2013	26	201	1368
2014	23	184	1427
2015	30	205	1463
2016*	23	128	863

*stan na 30.09.2016

Tab. Nr 12 Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia wydane dla mieszkańców Tychów przez PZON Tychy (całościowe zaburzenia rozwojowe do których zalicza się Autyzm i Zespół Aspergera)

Rok	12-C
2011	38
2012	53
2013	58
2014	45
2015	59
2016*	54

*stan na 30.09.2016 (z tendencją wzrostową, gdyż na dzień 31.12.2016r. było ww. przypadków już 79 na 211)

7. Działalność organizacji pozarządowych

1. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Tychach - z Punktem Wczesnej Interwencji

Osoby niepełnosprawne intelektualnie są jedną z grup osób objętych przepisami Ustawy o Ochronie Zdrowia Psychicznego, a głównym celem działalności Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. Stowarzyszenie realizuje lokalne programy informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami do tej pory w tym zakresie Stowarzyszenie realizowało:

- VI-XII 2010 r.- projekt „Blisko, coraz bliżej” finansowany z funduszy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO). W ramach realizacji tego projektu 40 osób (dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo, w wieku 3-25 lat) uczestniczyło w cyklu wycieczek, w trakcie których przełamując różne bariery miało możliwość wyjścia poza swój dom i poznania dalszego otoczenia, a następnie w Ośrodku Rehabilitacyjno- Edukacyjno- Wychowawczym odbył się cykl

zajęć i spotkań integracyjnych, w trakcie których dzieci z Przedszkola nr 3, Szkoły Podstawowej nr 7 i 17 oraz młodzież z Gimnazjum nr 11 mogły dowiedzieć się na czym polega niepełnosprawność intelektualna. Razem z podopiecznymi Ośrodka uczestniczyć w zajęciach i zabawach integracyjnych (od VI do XII 2010 r. odbyło się 12 spotkań i 4 imprezy integracyjne). Ostatecznie w projekcie uczestniczyło 40 niepełnosprawnych intelektualnie wychowanków ośrodka i ok. 80 uczniów tyskich szkół i przedszkoli.

- od 2010 roku- organizacja, w ramach dotacji z Urzędu Miasta Tychy, corocznego festynu integracyjnego „Równolandia”. W festynach uczestniczy każdorazowo ok. 70 upośledzonych umysłowo osób oraz ok. 100 uczniów tyskich szkół i przedszkoli.
- od 2007 do 2013 roku, corocznie, organizowany był „Rodzinny Piknik pod Żaglami”- dzięki wsparciu Urzędu Miasta w Tychach w atmosferze wspólnych zabaw ruchowych i plastycznych podopieczni Stowarzyszenia i Świetlicy Środowiskowej uczyli się postaw zrozumienia i akceptacji. W pikniku uczestniczyło 35 osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Projekt „Bliżej zdrowia” – realizowany w 2011, który wpisuje się w hasło „przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej”. Dzięki uczestnictwu w tym projekcie 25 niepełnosprawnych intelektualnie podopiecznych Świetlicy Terapeutycznej poznało nowy sposób spędzania wolnego czasu, mogło oswoić się z nowymi sytuacjami w trakcie wyjść i pobytów zdrowotno- terapeutycznych w grocie solnej. Projekt realizowany dzięki wsparciu Urzędu Miasta w Tychach.
- w latach 2011, 2012, 2013, 2015, 2016 do nadal podopieczni Świetlicy byli/są beneficjentami projektów finansowanych przez Miasto Tychy, w ramach których uczestniczą w zajęciach z dogoterapii.
- w latach 2002-marzec 2013 organizowała dowóz wychowanków OREW na zajęcia na podstawie umowy z Miejskim Zarządem Oświaty.
- organizacja dowozu wychowanków OREW – w ramach konkursu ofert Miasta Tychy– od kwietnia 2013 roku.
- we wrześniu 2016 w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym rozpoczęła się realizacja projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO WSL; IX. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego dla działania: 11.1. Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienia równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego- nazwa projektu „Więcej umiem, więcej mogę jestem bliżej świata i ludzi”. Dzięki realizacji projektu wychowankowie Ośrodka będą uczestniczyli w specjalistycznych zajęciach, które mają na celu poprawę jakości ich życia.

Personel placówki i rodzice podniosą swoje kompetencje w zakresie komunikacji alternatywnej i augmentatywnej, a dodatkowo dla rodziców zostanie zorganizowane wsparcie psychologiczne.

a) Punkt Wczesnej Interwencji

- Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dzieci i Młodzieży z Punktem Wczesnej Interwencji (PWI).

Stowarzyszenie dzięki realizacji kontraktu z NFZ zapewnia rehabilitację ruchową i realizację zabiegów zleconych przez lekarzy zatrudnionych w OREW nie tylko dla swoich wychowanków. W ramach kontraktu z NFZ działa również w Ośrodku Punkt Wczesnej Interwencji.

Adresatami prowadzonej wczesnej rehabilitacji są dzieci w wieku od urodzenia do 7 roku życia:

- zagrożone nieprawidłowym rozwojem (z grup wysokiego ryzyka ciążyowo – porodowego: urodzone przedwcześnie, z niską punktacją Apgar, małą masą ciała, lub urazami okołoporodowymi);
- z całościowo zaburzonym rozwojem (autyzm, zespół Aspergera, zespół Retta);
- z wrodzonymi wadami rozwojowymi OUN np. wodogłowie lub przepukliną oponowo – rdzeniową, z chorobami metabolicznymi;
- z kręczem szyi i asymetriami;
- z mózgowym porażeniem dziecięcym;
- z zespołem Downa i innymi zespołami uwarunkowanymi genetycznie;
- z niepełnosprawnością intelektualną;
- wielorako niepełnosprawne.

Celem rehabilitacji jest jak najwcześniejsze wykrycie i zlikwidowanie, bądź skorygowanie zaobserwowanych nieprawidłowości w rozwoju. Dzięki wsparciu finansowemu Miasta od 2010 roku można wzbogacać ofertę rehabilitacyjną dla małych pacjentów o dodatkowe zajęcia specjalistyczne prowadzone przez pedagoga specjalnego, logopedę, psychologa i terapeutę SI (integracji sensorycznej). W ciągu roku z usług PWI korzysta ok. 100 małych pacjentów.

- b) Świetlicę Terapeutyczną dla 25 dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, pozbawionych instytucjonalnej opieki.

Prowadzona dzięki wsparciu Miasta od 2004 r., jest to miejsce, w którym znajdują wsparcie dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Z obserwacji wynika, że w Tychach jest nadal duża grupa dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie, która po zakończeniu

edukacji nie znajduje swojego miejsca w społeczeństwie i pozostaje na marginesie życia społecznego pod opieką najbliższych. W przyszłości Stowarzyszenie planuje rozwijanie działalności Świetlicy oraz utworzenie hostelu (w którym osoby niepełnosprawne intelektualnie, wymagające stałej opieki, znalazłyby miejsce w wypadkach losowych tj. choroba rodziców lub opiekunów, nagły wyjazd itp.). Hostel mógłby służyć jednocześnie jako miejsce, w którym odbywać się będą tzw. treningi samodzielności dla osób głębiej upośledzonych umysłowo, gdzie pod opieką terapeutów zdobywałyby praktyczne umiejętności przygotowujące do samodzielnego życia.

W Świetlicy Terapeutycznej od 2014 r. do nadal realizowane są programy PFRON, w ramach których beneficjenci mają zapewnione dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje społeczne oraz rehabilitację ruchową.

c) Promowanie twórczości osób niepełnosprawnych

Tyskie Targi Twórczości Osób Niepełnosprawnych to działanie organizowane przez Urząd Miasta dla mieszkańców miasta Tychy. Na targach osoby niepełnosprawne prezentują swoją twórczość. Ich obecność stanowi przykład tworzenia postaw zrozumienia i akceptacji. W działaniach tych biorą udział Stowarzyszenia oraz instytucje działające na rzecz lub wspierające osoby niepełnosprawne. Corocznie, począwszy od pierwszej edycji, PSONI czynnie uczestniczy w tego typu działaniach.

III PRIORYTETY MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. Zapewnienie warunków integracji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Uruchomienie działań zmierzających do objęcia opieką medyczną osób z zaburzeniami somatycznymi i zaburzeniami psychicznymi, wynikającymi z używania substancji psychoaktywnych.
3. Współpraca PZON z PUP w zakresie zdrowia psychicznego.
4. Zapewnienie i w miarę możliwości rozszerzenie możliwości leczenia dla psychicznie chorych.
5. Zapewnienie i w miarę możliwości rozszerzenie możliwości kształcenia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.
6. Podniesienie świadomości i zwiększenia zasobów informacyjnych.

IV CELE I ZADANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel operacyjny wynikający z założeń Narodowego Programu Zdrowia to :

Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa

I Cel główny

- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Cele szczegółowe

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu

Zadania:

- a) działania edukacyjno-informacyjne w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym
- b) szkolenia w zakresie promocji zdrowia psychicznego

Sposób realizacji :

- a) opracowanie/realizacja w środowisku lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego
- b) promocja programów zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym
- c) edukacja społeczeństwa, w tym pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin
- d) konferencje, szkolenia, warsztaty, spotkania, kampanie społeczne w zakresie zdrowia psychicznego
- e) upowszechnianie informacji nt. stereotypów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym upowszechnienie materiałów edukacyjno-informacyjnych
- f) współpraca z placówkami oświatowymi celem zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym w zakresie zdrowia psychicznego, tworzenie grup wsparcia/punktów konsultacyjnych dla dzieci, rodziców i nauczycieli
- g) dystrybucja elektroniczna Przewodnika Informacyjnego – dostępne formy opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie śląskim (za zgodą autorów) celem upowszechnienia

wiedzy na temat zdrowia psychicznego i podnoszenie w tym zakresie świadomości mieszkańców oraz kształtowanie zachowań pozwalających utrzymać dobry poziom zdrowia psychicznego.

Wskaźniki monitoringu :

- liczba opracowanych/zrealizowanych programów promocji zdrowia psychicznego
- liczba przeprowadzonych szkoleń, konferencji, warsztatów, spotkań, kampanii w zakresie zdrowia psychicznego
- liczba osób biorących w powyższych przedsięwzięciach
- liczba i rodzaj upowszechnionych informacji
- liczba osób objęta wsparciem
- liczba kanałów dystrybucji Przewodnika Informacyjnego

Podmioty realizujące: Miasto Tychy, MCO, MOPS, PPP, OREW, WTZ, ŚDS oraz podmioty wyłonione w drodze postępowań konkursowych zgodnie z obowiązującymi przepisami

2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Zadanie: realizacja programu zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym

Sposób realizacji :

- a) działania informacyjno-edukacyjne sprzyjające postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałające dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi
- b) wsparcie i poradnictwo
- c) wspieranie działań organizacji pozarządowych, placówek oświatowych
- d) prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie
- e) zapewnienie schronienia ofiarom przemocy oraz wsparcie w terapii
- f) wspieranie działań edukacyjnych w zakresie opracowanych/realizowanych programów zapobiegania przemocy w szkole i środowisku lokalnym

Wskaźniki monitoringu :

- liczba działań informacyjno-edukacyjnych
- liczba osób objęta wsparciem i rodzaj działań wspierających
- liczba osób korzystająca z programu korekcyjno-edukacyjnego
- liczba działań organizacji pozarządowych oraz placówek oświatowych
- liczba osób objęta powyższymi działaniami

Podmioty realizujące: Miasto Tychy, MCO, MOPS, PPP, OIK i inne.

3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie : realizacja lokalnych programów i działań informacyjno-edukacyjnych sprzyjającym postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

- a) wspieranie lokalnych działań o charakterze sportowym, kulturalnym, integracyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym ukierunkowanych na wsparcie aktywności osób niepełnosprawnych
- b) wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się
- c) działania promujące i upowszechniające zdrowie psychiczne poprzez stronę internetową, prasę, spotkania, wykłady
- d) wspieranie lokalnych działań/programów realizowanych bądź opracowanych w zakresie zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałające dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi

Wskaźniki monitoringu

- liczba i rodzaj działań wspierających
- liczba działań promujących i upowszechniających
- liczba wspieranych działań/programów
- liczba instytucji realizujących
- liczba osób objęta programami i działaniami

Podmioty realizujące: Miasto Tychy, MCO, MOPS, PPP, ŚDS, organizacje pozarządowe i inne.

4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Zadanie: utrzymanie lokalnego ośrodka interwencji kryzysowej oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu

Sposób realizacji :

- a) działania/programy, interwencje realizowane przez istniejący od 1997 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- b) wspieranie ofiar przemocy, klęsk żywiołowych , katastrof i innych stanów zagrażających zdrowiu psychicznemu

Wskaźniki monitoringu:

- liczba ośrodków
- liczba działań/programów, interwencji
- liczba i rodzaje działań wspierających
- liczba osób objęta wsparciem
- liczba osób objęta działaniami/programami i interwencjami

Podmioty realizujące: MOPS, OIK, PPP.

II Cel główny

- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

Cel szczegółowy

1. udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadanie: wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przez udzielenie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Sposób realizacji:

- a) działalność poradni psychologiczno-pedagogicznej w Tychach
- b) edukacja psychologiczno-pedagogiczna rodziców w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży
- c) edukacja psychologiczno-pedagogiczna nauczycieli w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży
- d) szkolenia/warsztaty/spotkania dla rodziców oraz nauczycieli
- e) porady, konsultacje dla dzieci, młodzieży i rodziców
- f) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowia psychicznego

Wskaźniki monitoringu:

- liczba poradni psychologiczno-pedagogicznych
- liczba przeprowadzonych edukacji
- liczba osób biorących udział w edukacji
- liczba szkoleń/warsztatów
- liczba porad, konsultacji

Podmioty realizujące: PPP, MCO, placówki oświatowe, Miasto Tychy.

Zadanie: udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach

Sposób realizacji:

- a) porady, konsultacje dla dzieci i młodzieży
- b) terapie/cykle indywidualnych spotkań
- c) wspomaganie działalności jednostek oświatowych

Wskaźniki monitoringu:

- liczba porad, konsultacji
- liczba terapii/cykli indywidualnych spotkań

Podmioty realizujące: PPP, MCO, placówki oświatowe, Miasto Tychy.

III Cel główny

- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cele szczegółowe

1. upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Zadanie: upowszechnianie informacji o placówkach działających w zakresie ochrony zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców miasta, monitorowanie dostępności do świadczeń zdrowotnych w omawianym zakresie tematycznym

Sposób realizacji:

- a) integracja/współpraca placówek działalności leczniczej z organizacjami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi
- b) promowanie i wspieranie pozafinansowe działań placówek medycznych działających w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz współpraca
- c) prowadzenie psychoterapii uzależnień, poradnictwa i konsultacji
- d) lobbowanie do płatnika świadczeń zdrowotnych (NFZ) o zapewnienie wystarczającego poziom zakontraktowania świadczeń w stosunku do potrzeb lokalnych
- e) udzielanie informacji o miejscach pomocy dla osób zaburzeniami psychicznymi

Wskaźniki monitoringu:

- liczba dorosłych korzystających z poradni zdrowia psychicznego i wsparcia psychologicznego
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z poradni zdrowia psychicznego i wsparcia psychologicznego
- liczba działań popierający funkcjonowanie jednostek ochrony zdrowia psychicznego
- liczba udzielonych informacji osobom potrzebującym
- liczba placówek medycznych działających w zakresie zdrowia psychicznego
- liczba psychoterapii uzależnień , poradnictwa i konsultacji
- liczba osób objęta działaniami

Podmioty realizujące: Miasto Tychy, MOPS, OREW, organizacje pozarządowe i inne podmioty w tym działalności leczniczej.

2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadanie: realizowanie lokalnego programu/działań poszerzenia zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej w tym także udzielanie pomocy finansowej czy rzeczowej oraz innych świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej

Sposób realizacji:

- a) specjalistyczne usługi opiekuńcze w tym prowadzenie ŚDS, DPS, DDPS
- b) warsztaty terapii zajęciowej
- c) pomoc mieszkaniowa, stacjonarna, środowiskowa
- d) wspieranie finansowe

- e) prowadzenie świetlicy terapeutycznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie pozbawionych instytucjonalnej opieki
- f) prowadzenie punktu wczesnej interwencji dla dzieci w wieku 0-7 roku życia zagrożonych lub ze zdiagnozowanymi zaburzeniami wieku rozwojowego

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób objętych wsparciem
- liczba osób objęta pomocą mieszkaniową, stacjonarną i środowiskową
- liczba osób objęta warsztatami terapii zajęciowej
- liczba usług opiekuńczych
- liczba podopiecznych DPS, ŚDS
- liczba dzieci objęta PWI
- liczba osób objęta osób korzystająca ze świetlicy terapeutycznej
- liczba osób objęta wsparciem finansowym

Podmioty realizujące: MOPS, w tym DPS, WTZ, ŚDS, OIK, OREW, organizacje pozarządowe, Miasto Tychy, DDPS.

3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie : realizacja programu/działań rozwoju zróżnicowanych form wspierania zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

- a) wsparcie zatrudnienia i aktywizacja zawodowa w ramach bieżących zadań zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku oraz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych
- b) współdziałanie z pracodawcami w zakresie promowania zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób objęta wsparciem
- liczba podjętych działań
- liczba pracodawców do których skierowano współpracę

Podmioty realizujące: PUP, ŚDS, WTZ

Zadanie: zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz działania informacyjno-szkoleniowe skierowane do pracodawców

Sposób realizacji:

- a) kontynuacja poradnictwa zawodowego, grupowego oraz zajęć z zakresu umiejętności poszukiwania pracy wg autorskich programów
- b) szkolenia zawodowe
- c) wsparcie zawodowe w ramach poradnictwa indywidualnego
- d) aktualizacja informacji na stronie internetowej w zakresie promocji wszelkich działań skierowanych do tej grupy osób
- e) upowszechnianie informacji wśród pracodawców promując zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach realizacji zadań bieżących między innymi przy realizacji pośrednictwa zewnętrznego oraz na stronie internetowej Urzędu Pracy
- f) szkolenia, warsztaty dla pracodawców w zależności od potrzeb

Wskaźniki monitoringu:

- liczba szkoleń, warsztatów
- liczba działań promujących zatrudnienie
- liczba osób objęta wsparciem
- liczba porad zawodowych
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie

Podmioty realizujące: PUP, ŚDS, WTZ

4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy

Zadanie: koordynowanie oraz monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego oraz współdziałanie w informowaniu społeczności lokalnej o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji :

- a) przygotowanie i powołanie zespołu ds. koordynowania, monitorowania miejskiego programu ochrony zdrowia psychicznego
- b) rozpowszechnienie w formie elektronicznej (za zgodą autorów) aktualnego Przewodnika Informacyjnego – dostępnego formy opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji

zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie śląskim wydawanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, w którym zawarte są wszelkie niezbędne informacje dla mieszkańców w omawianym zakresie tematycznym oraz utrzymanie jako stałej informacji na stronach

- c) przygotowywanie i dystrybucja lokalnych ulotek, informatorów w całości bądź częściowo skierowane do osób borykającymi się z problemami zdrowia psychicznego w zależności od potrzeb.

Wskaźniki monitoringu:

- coroczne sprawozdanie z realizacji programu – zbierane przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy
- liczba działań mających na celu rozpowszechnienie Przewodnika Informacyjnego
- liczba lokalnych ulotek/informatorów w zależności od potrzeb

Podmiot realizujący: Miasto Tychy

V HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, iż zadania w ramach realizacji poszczególnych celów Programu odbywać się będą przez cały rok. W celu koordynacji i monitoringu opisywanych działań koniecznym jest powołanie zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie NPZ. Posiedzenia zespołu odbywać się będą co najmniej raz w roku.

VI MONITORING I EWALUACJA MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Zarządzeniem Prezydenta Miasta powołany zostanie Zespół w celu koordynacji i monitoringu opisywanych działań zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie NPZ. Do zespołu powołani zostaną m.in.: przedstawiciele Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych właściwych w zakresie pomocy społecznej, oświaty, specjaliści w zakresie psychiatrii/psychologii.

VII FINANSOWANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- a) Budżetu miasta Tychy (w ramach posiadanych środków)
- b) Budżetu państwa
- c) Narodowego Funduszu Zdrowia
- d) Państwowego Funduszu rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- e) Funduszu Pracy
- f) Własnych realizatorów programu
- g) Europejskiego Funduszu Społecznego
- h) Innych.

VIII PODMIOTY REALIZUJĄCE I UCZESTNICZĄCE

- a) Miasto Tychy
- b) Powiatowy Urząd Pracy
- c) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- d) Miejskie Centrum Oświaty
- e) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- f) Organizacje Pozarządowe (w tym Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną prowadzący Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy i świetlicę terapeutyczną oraz Caritas prowadzący Warsztaty Terapii Zajęciowej i Środowiskowy Dom Samopomocy)
- g) Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- h) Inne podmioty trudne do przewidzenia na etapie projektowania Programu

IX SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Podmioty realizujące Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego winne są sporządzić do końca lutego danego roku (począwszy od 2018) sprawozdanie z realizacji Programu i przesłać do Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy. Ponadto Prezydent Miasta Tychy zobowiązany będzie do złożenia Radzie Miasta Tychy sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego do dnia 30 kwietnia 2023.

X PROGRAMY I STRATEGIE CZĘŚCIOWO POWIĄZANE MERYTORYCZNIE Z MIEJSKIM PROGRAMEM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii
3. Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
4. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie w Tychach
5. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy
6. Strategią Oświatową Miasta Tychy .

XI PODSUMOWANIE I PROGNOZOWANE EFEKTY

Ryzykiem związanym z realizacją Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest brak środków finansowych na jego realizację, brak chętnych osób do udziału w konkursach ofert czy realizujących programy oraz zadania. Pomimo trudności zakłada się, iż końcowym efektem programu będzie zwiększenie wiedzy, a nade wszystko świadomości mieszkańców na temat zdrowia psychicznego zarówno w aspekcie profilaktycznym, leczniczym jak i społecznym. Ponadto osobom z zaburzeniami psychicznymi bądź będącymi w stanie kryzysu psychicznego poprawi się komfort życia poprzez sprawniejszy i lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych w zakresie psychiatrii oraz wsparcia społecznego jak również osoby te nabeżdą umiejętności radzenia sobie w niesprzyjających, trudnych dla nich sytuacjach.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego powiązany jest z cytowanymi w dokumencie innymi miejskimi programami oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, aby w jak najgłębszy sposób poprawić stan zdrowia psychicznego mieszkańców miasta Tychy oraz wykreować wobec osób z zaburzeniami psychicznymi dobre postawy społeczne w tym tolerancję oraz życzliwość.

XII PODSTAWA PRAWNA MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. Art.68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.1997.78.483 z dnia 16.07.1997 r. z późn.zm.)
  2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U.2017 poz. 882 t.j.)
  3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz.U.2017. poz. 458)
  4. Ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 (Dz. U. 2015 poz. 1916 z późn. zm.)
  5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. 2016 poz. 1492)
- Istnieją także akty prawne merytorycznie powiązane z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego, a mianowicie tj.
6. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. 2016 poz. 487 z późn. zm.)
  7. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2017 poz. 783 z późn. zm)
  8. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U.2015 poz.1390 t.j.)
  9. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2017 poz.1769 z późn. zm.)
  10. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. 2005.189.1598 z późn. zm.).

XIII PODMIOTY WSPÓPRACUJĄCE PRZY TWORZENIU MIEJSKIEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. Miejskie Centrum Oświaty
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Powiatowy Urząd Pracy
4. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną prowadzący OREW
5. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
6. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

7. Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Caritas
8. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy